

jouw festival AFVAL, is onze GRONDSTOF
- document 1, het onderzoek-

Pieter Lustig
Music Management

Praktische gegevens

Titel: *Jouw AFVAL, is onze GRONDSTOF*
- Het Onderzoek-
Product: document 1.0, het onderzoeksrapport
Naam: Pieter Lustig
St. Nr.: 2093723
Afst. richting: Music Management
In opdracht van: Into The Great Wide Open
Interne begeleidster: Carolien Hermans
Externe begeleider: Govert Reeskamp
Datum: 10 mei 2013

Contact gegevens

Naam: Pieter Lustig
Adres: Spaaklaan 7
3527 SB
Utrecht
Tel: 06 53 52 38 03
Email: pwelustig@gmail.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

('afval', bron: <http://slant.investorplace.com/files/2012/10/landfill.jpg>)

Management samenvatting

Duurzaamheid is een begrip wat in de afgelopen tijd aan bekendheid en als prioriteit is gegroeid. Overheden, bedrijven en organisaties zijn zich de afgelopen jaren steeds meer bewust geworden van de omgeving waarin zij zich bevinden en de schade die zij aanbrengen aan hun natuurlijke omgeving.

Ook binnen de festival industrie is deze bewustwording steeds meer gegroeid en een belangrijk item geworden in de organisatie.

Denk bijvoorbeeld aan de vraag: Welke sporen laat je als festival achter?

Tijdens het festival Into The Great Wide Open speelt dit een nog grotere rol door de omgeving waarin het festival zich afspeelt. Namelijk de natuur van het eiland Vlieland. De organisatie van Into The Great Wide Open is zich hier terdege van bewust en is hier actief mee bezig.

Een onderdeel van de organisatie is het afval beleid tijdens het festival.

Into The Great Wide Open is in vijf jaar explosief gegroeid, aan bekendheid en in grootte. Samen met de ruim 6000 bezoekers tijdens het festival, worden door de organisatie en haar bezoekers tonnen afval geproduceerd.

De organisatie wil hier iets mee en heeft de vraag neer gelegd om hier onderzoek naar te doen.

Aangezien dit niet alleen een aandachts punt voor Into The Great Wide Open is, maar voor alle festivals (of dat zou het moeten zijn) is de hoofdvraag van dit onderzoek breder getrokken en geformuleerd als; *Welke methode van duurzaam afval verwerking zijn toepasbaar op festivals?*

Om deze hoofdvraag te onderzoeken is het onderzoek opgezet in een theoretisch onderdeel. En daarnaast een kwalitatief onderzoek door diepte interviews met verschillende betrokken partijen. Zoals afval verwerkers, festival organisaties, een cateraar en experts op verschillende andere betrokken gebieden.

Het theoretisch kader richt zich op het begrip duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen. De theorie is gericht op bedrijven en ook toepasbaar op festival organisaties.

In de basis is een festival ook een bedrijf, wat een product produceert. Daarnaast wordt in het theoretisch kader de filosofie van het Cradle to Cradle principe behandeld. Het Cradle to Cradle principe gaat er vanuit dat er een oneindige cirkel van grondstoffen is. Zodra een product afval is, is het de basis voor een volgend product. De vraag is, of dit ook toe te passen is voor festivals.

Uit de interviews blijkt dat duurzaam produceren, en daarmee dus ook duurzaam afval verwerken, een ontwikkeling is die nog volop gaande is binnen de festival industrie.

Een festival als Bevrijdings Festival Utrecht is hier al volop mee bezig en zich ervan bewust. Een festival als Werfpop staat nog aan het begin van het 'bewust produceren'.

Uit het onderzoek blijkt dat duurzaam omgaan met het afval, niet los te zien is van duurzaam produceren. Een festival organisatie moet zich eerst bewust zijn van het aspect duurzaam, voordat duurzaam afval verwerken kan worden toegepast. Duurzaam produceren vraagt om een bepaalde bewustwording. Dit is een proces waar je als organisatie door heen moet, maar belangrijker nog, een proces waar de gehele organisatie achter moet staan. Bewust en duurzaam omgaan met afval, is een bewust wording die impact heeft op de gehele organisatie. Van programma, tot promotie, van horeca tot aan podium bouw.

Duurzaam omgaan met afval, start op het moment dat besloten wordt van een bepaald product gebruik te maken, of met een bepaalde leverancier te gaan werken. Duurzaam afval verwerken hangt namelijk nauw samen met de verschillende afval stromen die ontstaan, wat direct verband houdt met de grondstoffen die gebruikt worden om een bepaald product te produceren.

Hoe minder vermenging in een specifiek type afvalstroom, hoe beter een afval stroom kan worden gerecycled. Het is dus van belang dat je als festival organisatie bewust kijkt naar de producten die je gebruikt. Hier start duurzaam afval verwerken.

Vervolgens moet het proces van afval inzamelen, verwerken en terug in de kringloop plaatsen op de juiste manier worden gefaciliteerd en ingericht. Hierbij gaat het om een goede samenwerking tussen de festival organisatie en de afval verwerker. Daarnaast is de bezoeker een belangrijke schakel in het proces. Deels voor de fysieke handeling om het afval op de juiste manier weg te gooien, en deels vanwege het bewustwordings proces.

Alle bevindingen en uitslagen van dit onderzoek, zijn gebruikt in het management product. Het management product richt zich specifiek op het festival Into The Great Wide Open. Het management product is als los document te lezen, bij dit onderzoeksrapport.

Het belangrijkste bij duurzaam afval verwerken is dat je, je bewust bent van het feit dat het niet slechts om een handeling gaat. De beste methode van duurzaam afval verwerken is de methode waarbij het besef van de impact van afval doordringen is, in iedere stap, vooruitgang, ontwikkeling en handeling die je als festival organisatie maakt.

Voorwoord

Vier jaar studeren aan de HKU afsluiten met een scriptie over afval!

Dat is iets wat ik mijzelf vier jaar geleden nooit had kunnen voorstellen. Mijn studietijd aan de HKU heeft mij de ruimte gegeven om mij zelf te ontwikkelen, en uit te vinden wat ik echt wil. Ik denk dat ik dat gevonden heb in het produceren van festivals, concerten, evenementen en tours.

Mijn begeleiders Carolien Hermans en Govert Reeskamp wil ik bedanken voor hun begeleiding. Carolien voor haar geduld voor het werken met een praktijk mens, die een onderzoek moet gaan uitvoeren. Govert voor zijn onuitputtelijke bron van informatie. Niet vaak maak ik mensen mee die zoveel geduld hebben om andere mensen iets te leren, mensen die zo goed kunnen uit leggen en van zoveel zaken verstand hebben.

Verder wil ik graag Joska Spruyt bedanken. Gaandeweg mijn studie hebben we elkaar steeds beter leren waarderen. Joska, jij bent op veel key- momenten in mijn studie een bron van informatie en motivatie geweest. Hiervoor wil ik je nadrukkelijk bedanken.

Ook wil ik iedereen bedanken die op wat voor manier ook, mij geholpen heeft bij de totstandkoming van deze scriptie. In het bijzonder denk ik dan aan de mensen die ik heb geïnterviewd, bedankt voor de goede en inspirerende gesprekken.

De mensen van Into The Great Wide Open wil ik ook bedanken. Zij bieden mij de kans mijzelf te ontwikkelen en te doen wat ik het allerliefste doe, produceren.

Als laatste wil ik graag mijn ouders bedanken, zij hebben mij altijd gesteund. In het bijzonder mijn moeder, die ook dit verslag heeft gelezen, aangevuld en verbeterd. Wat zou een dyslect zijn zonder zijn moeder!

(Fotografie Sophia Twilight)

Inhouds opgave

Praktische gegevens	2
Management samenvatting	3
Voorwoord	5
Inhouds opgave	6
Inleiding	8
1.0 introductie	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Hoofdvraag	9
1.3 Deelvragen	10
1.4 Begrippen en afkortingen	10
1.5 Leeswijzer	11
2.0 Methode van onderzoek	12
2.1 Opzet onderzoek	12
2.2 Onderzoeksgroepen	12
2.3 Meetinstrumenten	12
2.4 Analyse methode	13
2.5 Resultaten	13
3.0 Into the Great Wide Open	14
3.1 Het Festival	14
3.1.1 De locaties	15
3.2 Duurzaamheid Versus Into The Great Wide Open	16
3.3 Het eiland Vlieland	16
4.0 Duurzaamheid, afval & Festivals – De Theorie	17
4.1 Duurzaamheid, wat is het?	17
4.2 Duurzaam ondernemen, bestaat het?	18
4.3 Duurzaamheid & Festivals	19
4.4 Duurzame afval verwerking	20
5.0 Interviews– De Praktijk	23
5.1 Codeboom	23
5.1.1 Visuele weergave codeboom	24
5.1.2 Toelichting codeboom	25

6.0 Theorie VS Praktijk	27
6.1 Duurzaamheid & Festivals	27
6.2 Afval verwerking	28
6.3 Afval verwerking op festivals	29
6.4 Afval en de festival bezoeker	31
6.5 Afval als grondstof voor een festival	32
7.0 Conclusie, discussie en vervolgonderzoek	34
7.1 Conclusie	35
7.2 Discussie	37
7.3 Vervolg onderzoek	37
8.0 Management product	38
9.0 Bronnenlijst	39
9.1 Boeken	39
9.2 Internet pagina's	39
9.3 Online documenten	39
9.4 Interviews	40

Inleiding

Into The Great Wide Open is een festival wat dit jaar voor de vijfde maal plaats vindt. Het festival speelt zich af op Vlieland, midden in de natuur.

Een festival brengt afval met zich mee. En zeker op een locatie midden in de duinen en de bossen is het nog duidelijker welk impact dit afval heeft.

In samenspraak met de organisatoren van Into The Great Wide Open is het idee ontstaan om iets met dit afval te gaan doen. Het afval te hergebruiken zodat het nog een toekomst heeft.

Hiervan uit is de onderzoeksvraag ontstaan:

‘Welke methodes van duurzaam afval verwerking zijn toepasbaar op festivals’.

Het onderzoek richt zich in eerste instantie op festivals in het ‘algemeen’. Ieder festival produceert afval, en ieder festival zou hier een duurzame oplossing voor moeten zoeken. Gedurende het onderzoek is de cradle to cradle filosofie een steeds belangrijkere inspiratie bron geworden. Hoe kun je ervoor zorgen dat het afval van het festival van dit jaar, de grondstof van het festival voor het volgend jaar wordt?

Het management product, wat uiteindelijk is voortgekomen uit het onderzoek, richt zich specifiek op Into The Great Wide Open. Op welke manier kan Into The Great Wide Open op een duurzame manier omgaan met haar afval.

1.0 Introductie

In het eerste hoofdstuk van deze scriptie vindt u alle basis informatie.

De keuze voor dit onderwerp, de hoofd- en deelvragen en een uitleg over de opbouw van de rapportage.

1.1 Aanleiding

Into The Great Wide Open (IGWO) is een festival op het Waddeneiland Vlieland. De locaties van het festival bevinden zich voor het merendeel midden in de natuur van dit eiland. Bewust omgaan met de ruimte waarin wordt geproduceerd is belangrijk. Vanuit die gedachten heeft IGWO de vraag gesteld onderzoek te doen naar wat de mogelijkheden zijn met het afval, wat geproduceerd wordt tijdens IGWO.

Dit omdat het festival niet, zoals de meeste festivals op het vaste land, kunnen aansluiten op een afval verwerker.

Om hier een gedegen antwoord op te kunnen geven is het onderzoek breder getrokken. Namelijk naar afvalverwerking op festivals in het algemeen. Hoe gaan festivals met hun afval om? Wat kan er met het afval gedaan worden? Op welke manier wordt de bezoeker erbij betrokken? Vervolgens wordt deze opgedane kennis gebruikt in het management product. Dit management product is specifiek gericht op Into The Great Wide Open en haar afval. Wat zijn voor IGWO de mogelijkheden om haar afval op een zo duurzaam mogelijke manier te verwerken?

1.2 Hoofdvraag

De hoofdvraag voor dit onderzoek luidt als volgt:

'Welke methodes van duurzaam afval verwerking zijn toepasbaar op festivals?'*

* Festivals in het kader van dit onderzoek worden aangeduid als festivals met minimaal 2000 bezoekers. Daarnaast gaat het om festivals die een 'aanzienlijke' hoeveelheid afval genereren. Zowel aan de productie kant, als aan de consumenten kant.

1.3 Deelvragen

Om een gedegen antwoord te kunnen geven op de bovenstaande hoofdvraag, zijn er een aantal deelvragen geformuleerd. Door onderzoek wordt hier antwoord op gegeven. De antwoorden en conclusies van deze deelvragen leiden tot een antwoord op de hoofdvraag, en biedt daarmee input voor het management product voor Into The Great Wide Open.

Deelvragen:

1. Welke methodes van duurzaam afval verwerking zijn er?
2. Wat zijn de trends en ontwikkelingen op het gebied van duurzaam afvalverwerking?
3. Welke afval stromen komen voor op festivals?
4. Welke methodes worden toegepast door festivals / zijn toepasbaar op festivals?
5. Op welke manier kan de bezoeker betrokken worden bij het duurzaam verwerken van afval?

1.4 Begrippen & afkortingen

Art Direction	=	Décor, aankleding enz.
DUE	=	Duurzame Evenementen Utrecht
GWO	=	Into The Great Wide Open
MKB	=	Middel Klein Bedrijf
MVO	=	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
PE	=	één van de zeven soorten plastics
PLA	=	Type rycyclbare maisbeker
Producers	=	Het organiseren van een festival
Triomf	=	Creatief bedrijf binnen de festival branch. Vaak verantwoordelijk voor aankleding, décor & signing

1.5 Leeswijzer

Dit document is opgebouwd in de chronologische volgorde van het onderzoek. Als eerste kunt u lezen op welke manier het onderzoek is opgebouwd, en welke methode van onderzoek zijn toegepast. Aangezien kennis van het eiland Vlieland, maar met name van het festival IGWO de kaders van het onderzoek bepalen, vindt u in het volgende hoofdstuk hier meer informatie over. (hoofdstuk 3).

Vervolgens kunt u zich als lezer verdiepen in de theorie van het onderzoek. Die theorie is relevant voor het beantwoorden van de hoofd- en deelvragen. (hoofdstuk 4)

Van de theorie wordt de stap naar de praktijk gemaakt en worden de uitslagen van de interviews gepresenteerd. (hoofdstuk 5)

Vervolgens wordt de laatste verdiepende slag gemaakt en vindt u de confrontatie tussen de theorie en de praktijk en de resultaten van het onderzoek. (hoofdstuk 6) Als laatste worden de resultaten samengevat en worden er suggesties tot vervolg onderzoek gegeven. (hoofdstuk 7)

Het uiteindelijk geschreven management product van dit onderzoek, de afval verwerking van Into The Great Wide Open, is terug te vinden als aparte bijlage, behorend bij dit onderzoeks document.

(Bospodium Into The Great Wide Open, fotografie Marijn Smulders)

2.0 Methode & Techniek van onderzoek

Het onderzoek naar de hoofdvraag is uitgevoerd door deskresearch en interviews. In de paragrafen hieronder is te lezen op welke manier dit is gebeurd en waarom voor deze methode is gekozen.

2.1 Opzet onderzoek

In bijlage 1 is, in een schematische weergave, de opzet van het onderzoek weergegeven. Vanuit de hoofdvraag (in het rode kader aangegeven) zijn vijf deelvragen geformuleerd (in de zwarte kaders aangegeven). Onder iedere deelvraag is in het kort omschreven op welke manier onderzoek zal worden gedaan naar de deelvraag (in de blauwe kaders aangegeven). Vervolgens zal er specifiek onderzoek worden gedaan naar de mogelijkheden voor Into The Great Wide Open. Dit alles zal met elkaar resulteren in een management product, aangaande het afval van Into The Great Wide Open (in het groene kader aangegeven).

2.2 Onderzoeksgroepen

Om een goed beeld te krijgen van de verschillende aspecten van afval tijdens festivals, zijn er met verschillende partijen interviews afgenomen. Dit zijn onder andere:

- Festival producenten
- Afvalverwerkers
- Kenners

Een motivatie naar de keuze van organisatie, voor een interview, kunt u vinden in bijlagen 2.0

2.3 Meet instrumenten

Door middel van deskresearch en interviews is het onderzoek naar bovenstaande partijen uitgevoerd.

Het deskresearch is uitgevoerd aan de hand van een literatuur onderzoek. Wat zijn de, deels wetenschappelijke feiten, die bekend zijn over dit onderwerp. En op welke manier kunnen zij handvaten bieden voor de praktijk.

Vervolgens hebben er semi-gestructureerde interviews plaats gevonden. Dat wil zeggen dat het interview wordt afgenomen aan de hand van een topic lijst, of een vragenlijst. Niet ieder topic of vraag hoeft aan bod te komen. Dit is afhankelijk van hoe het interview verloopt en wordt door de interviewer bepaald.

Semi-gestructureerde interviews vallen onder kwalitatief onderzoek.

Kwalitatief onderzoek is onderzoek wat zich richt op de praktijk en de ervaringen van derden. Bij kwalitatief onderzoek wordt er niet tot nauwelijks gebruik gemaakt van verzamelmethodes gericht op cijfermatige gegevens.

Er is gekozen voor kwalitatief onderzoek. Omdat dit de onderzoekers de mogelijkheid biedt, dieper door te dringen tot de kern van de ervaringen en manier van handelen van de geïnterviewde. Op die manier kan achterhaald worden hoe de manier van werken is ontstaan door ervaringen en de manier waarop deze zijn ontstaan binnen een bepaalde cultuur. (Corbin en Strauss, 2008, p.12).

2.4 Analyse methode

De afgenomen interviews zijn geanalyseerd aan de hand van codering. Eerst is er open codering toegepast. Per interview zijn aan de hand van kernwoorden fragmenten bepaald. Alle fragmenten zijn onder 1 of meer kernwoorden te plaatsen. Deze kernwoorden, zijn codes.

Nadat alle interviews uitgewerkt zijn, zijn er een heleboel codes. Door middel van axiaal coderen, wordt er orde geschapen in deze hoeveelheid codes. Er wordt onderscheid gemaakt in hoofdcodes en subcodes. Op die manier ontstaat er een structuur.

Als laatste wordt selectief coderen toegepast. Tijdens het selectief coderen wordt gekeken welke codes en bijbehorende fragmenten daadwerkelijk van toegevoegde waarde kunnen zijn aan het onderzoek. Hierdoor ontstaat de codeboom (paragraaf 5.2.1).

2.5 Resultaten

Tenslotte komt de theorie van de deskresearch, de uitslagen van de interviews en het coderen samen. De theorie en de praktijk worden met elkaar geconfronteerd. Dit zal leiden tot antwoorden op de deelvragen en daarna tenslotte op de hoofdvraag. Daarnaast zullen de antwoorden op de deelvragen ook weer leiden tot suggesties voor vervolgonderzoek.

3.0 Into The Great Wide Open

IGWO is een festival dat geproduceerd wordt op het eiland Vlieland. Dit brengt voor- maar ook nadelen met zich mee. Tijdens het deskresearch en de interviews zullen er dan ook af en toe vragen en/of informatie worden gevraagd die samen hangt met het afval beleid, of de productie van een festival, op een eiland.

3.1 Het Festival

Into The Great Wide Open vindt dit jaar voor de vijfde keer plaats. Een festival, wat buiten haar programma, ook bijzonder is door haar omgeving, namelijk het eiland Vlieland. Op dit festival worden de grenzen van de mogelijkheden bepaald door de natuur op het eiland en door de zee.

Into The Great Wide Open is voor een zeer breed publiek interessant en toegankelijk. Zo is er een zeer divers muziek programma op mooie plekken op het eiland, het heeft een bijzonder kinderprogramma en ook een prikkelend kunstprogramma. Kortom het festival biedt voor ieder wat wils.

En heb je als bezoeker ook behoefte aan rust? Dan maak je een wandeling over het strand of neem je een duik in de zee.

Het Festival is ontstaan vanuit de behoefte van de initiatief nemers. Een behoefte om eens echt te kunnen genieten van een festival. Op dit festival geen plastic bordjes, niet alleen maar keuze uit patat of poffertjes, en ook niet met zijn allen in de modder zitten. Nee, dit is een festival met een breed assortiment aan eten en drinken. Op veel plekken terrasjes, waar je rustig kunt zitten en genieten van je maaltijd.

Een festival waar je ongestoord met kleine kinderen heen kunt gaan, waar het veilig voor hen is. Een festival waar je eet van een stenen bord. Een festival waarbij zelfs tot in de kleinste details, de kwaliteit te voelen, te ruiken en te proeven is. Met die gedachten is Into The Great Wide Open 5 jaar geleden ontstaan. Into The Great Wide Open is daarna explosief gegroeid, en steeds meer mensen zijn dit festival gaan waarderen en zeker niet in de laatste plaats om de locatie, het eiland Vlieland. Hierdoor zit het festival vrijwel aan haar maximale capaciteit aangaande bezoekers (± 5.500 bezoekers) en de mogelijkheden om te produceren.

Toch blijft de organisatie op zoek naar nieuwe mogelijkheden en uitdagingen aangaande dit festival. Hierbij staat het behoud van de schoonheid van de natuur van Vlieland, en dus duurzaamheid, hoog in het vaandel. Van daaruit is ook de vraag gesteld om onderzoek te doen naar het afval beleid van het festival.

3.1.1 De locaties

Het festival speelt zich af op verschillende locaties op het eiland. Hieronder een korte omschrijving per locatie.

- *'Het Sportveld'*

Het sportveld is de locatie van het hoofdpodium en daarmee ook de hoofd locatie van het festival. Dit is het terrein waar de meeste mensen tegelijk op kunnen en waar het, het grootste deel van de tijd, het drukst is.

- *'Bospodium'*

Het bospodium bevindt zich midden in het bos, net ten oosten van de bosvijver. Het is een plek die de bezoeker nog meer bewust maakt van de omgeving waar hij/zij zich bevindt. Dit is de plek voor intieme optredens.

- *'Vuurboetsduin'*

Vuurboetsduin is een locatie die afgelopen editie (2012) voor het eerst is toegevoegd. Net als bovengenoemde locatie het Bospodium, midden in de natuur. Maar deze locatie ligt in de duinen van Vlieland.

- *'De Bolder'*

De Bolder is de enige binnen locatie die voor de muziek programmering van IGWO wordt gebruikt. Het is de theater/concert ruimte van camping Stortemelk.

- *'De rest'*

Buiten deze bovenstaande locaties waar actief wordt geprogrammeerd maakt het festival, of beter gezegd haar bezoekers, van nog meer plekken op het eiland gebruik. Naast het kunst programma wat door het gehele bos te vinden is bezoekt de bezoeker van IGWO niet alleen het festival, maar ook het eiland. 's Ochtends nemen ze een frisse duik in de zee. Overdag zwerven zij op zoek naar rust door de bossen of duinen. En 's avonds maken ze een vuurtje op het strand.

3.2 Duurzaamheid versus Into The Great Wide Open

Into The Great Wide Open wordt als festival door haar omgeving 'gedwongen' om op een bepaalde manier bewust, verantwoord en duurzaam te produceren. Omdat er horeca midden in de natuur is, moet er gebruik gemaakt worden van, bijvoorbeeld, biologisch afbreekbaar zeep.

Daarnaast is Into The Great Wide Open zich in de art-direction (décor e.d.) zeer bewust van de omgeving waarin zij produceert. Dit onderdeel van het festival wordt voor een groot deel geproduceerd door het bedrijf Triomf (Triomf – concept en ontwikkeling). Ook zij zijn zich bewust van de 'natuurlijke' omgeving en maken gebruik van natuurlijke producten. Zo wordt bijvoorbeeld alle signing van hout gemaakt, bouwhekken worden vervangen voor omheiningen van wilgen takken enz.

Daarnaast is IGWO heel bewust bezig met het drinkwater. Het eerste jaar werd drinkwater nog gewoon verkocht in pet flesjes. Deze flesjes zijn zeer vervuילend voor het milieu. Tegenwoordig kan het publiek een bidon kopen, die zij zelf op verschillende punten op het festival kunnen vullen. Het water waar de bezoeker zijn bidon mee kan vullen komt rechtstreeks van het waterbedrijf van Vlieland. Zo wordt er veel bespaard op de vervuiling door pet flessen. Hierdoor zorgt IGWO ervoor dat niet alleen het festival duurzamer en schoner wordt, maar betreft ook op een actieve manier de bezoeker erbij.

Daarnaast is de bidon een mooi vormgegeven 'hebbe dingetje'. Veel bezoekers zullen deze dan ook het hele jaar door blijven gebruiken.

3.3 Het eiland Vlieland

Vlieland is vanaf de kop van Noord Holland gezien het tweede bewoonde eiland gelegen in de Noordzee. Het eiland hoort bij de provincie Friesland en heeft één dorp; Oost- Vlieland. Op het eiland wonen iets meer als 1000 inwoners, waarvan het merendeel in het dorp woont.

Het grootste gedeelte van het eiland bestaat uit natuur: bos, strand en duinen. Vlieland kent een zeer rijke flora en fauna.

4.0 Duurzaamheid, afval & Festivals – De theorie

Hoofdstuk drie gaat over de theorie van dit onderzoek. Hiervoor is er literatuur onderzoek gedaan. De bevindingen vanuit de verschillende bronnen zijn hieronder in verschillende paragrafen te lezen.

4.1 Duurzaamheid, wat is het?

'Duurzaam' of 'Duurzaamheid' zijn veel gebruikte begrippen in veel verschillende soorten contexten.

Om die reden is het goed om het begrip duurzaamheid in het kader van dit onderzoek te definiëren. Duurzaamheid wordt vaak gedefinieerd middels de definitie die is gesteld in het rapport 'World Commission on environment and Development' (Commissie Brundtlandt). Deze stelde:

"Duurzame ontwikkeling is de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van de toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen"

(http://conspect.nl/pdf/Our_Common_Future-Brundtland_Report_1987.pdf, Brundtlandt, 1987 p. 11)

Volgens bovenstaande definitie is duurzaamheid, of eigenlijk duurzame ontwikkeling als volgt uit te leggen. Een ontwikkeling is duurzaam, op het moment dat het voldoet aan de behoefte van nu. Maar hierbij moet wel aandacht zijn voor wat er in de toekomst staat te gebeuren. De ontwikkeling van nu, moet niet de ontwikkelingen in de toekomst in de weg staan.

Meer toegespitst op festivals kun je kijken naar de 'footprint' die een festival achter laat op haar tijdelijke locatie. Wat is de schade die een productie aanricht aan de directe omgeving, en hoe kan deze beperkt worden?

Hierbij is het belangrijk dat er gekeken wordt naar alle onderdelen van de productie. De festival productie moet er dan naar streven op zo'n manier te produceren dat het festival geen schade toebrengt aan haar omgeving voor het moment, en/of blijvende schade voor de toekomst.

Zo kan er bijvoorbeeld worden gekeken op welke manier er gebruik kan worden gemaakt van duurzame energiewinning. Voor een festival is veel energie nodig. Die energie komt vaak uit aggregaten die vervuילend zijn. Maar is deze energie ook op te wekken door middel van zonne energie?

4.2 Duurzaam ondernemen, bestaat het?

'Duurzaam ondernemen', bestaat het? Duurzaam ondernemen is wederom een containerbegrip net als de hierboven beschreven begrippen duurzaam en duurzaamheid. Duurzaam ondernemen is beter uit te leggen als je het plaatst onder de noemer: 'Maatschappelijk, Verantwoord Ondernemen (MVO).

MVO is een ontwikkeling die de laatste jaren steeds meer bekendheid krijgt. Meer en meer bedrijven leggen zich toe op MVO.

Waar dit in eerste instantie alleen werd opgelegd door actie groepen zoals Greenpeace (denk bijvoorbeeld aan acties die Greenpeace hield tegen Shell om meer aandacht te krijgen voor de vervuiling van Shell) wordt MVO tegenwoordig steeds meer opgelegd door overheden en zelfs ook door consumenten.

Niet alleen een organisatie maar ook haar omgeving en afnemers worden zich steeds meer bewust van de impact die een organisatie op haar omgeving (externe stakeholders) heeft. Om die reden worden organisaties gedwongen zich hier mee bezig te houden.

MVO duidt een manier van bedrijfsvoering aan, waarbij bij alle beslissingen wordt nagedacht over wat de impact is. Het *'Praktijkboek Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen'* omschrijft MVO als: *"MVO houdt in dat een organisatie bij al haar activiteiten en bedrijfsprocessen afweegt welke verantwoordelijkheden daarbij, met betrekking tot het welzijn van alle betrokken stakeholders, een rol spelen en vervolgens concreet beleid ontwikkelt om aan die verantwoordelijkheden te voldoen. Die verantwoordelijkheden kunnen gerubriceerd worden in drie gebieden: People, Planet en Profit"*.

Je kunt People, Planet en Profit als volgt uit leggen. 'People' heeft binnen het MVO betrekking op alle beslissingen die te maken hebben met de medewerkers van een organisatie. Maar daarnaast ook met hoe een organisatie staat tegen over zaken als mensenrechten, kinderarbeid en dat soort zaken. 'Planet' heeft betrekking met het omgaan van de bedrijfsvoering met Milieu issues (Voor dit onderzoek het meest relevante onderdeel van MVO). 'Profit' heeft te maken met alles wat betrekking heeft op winst. Niet alleen de financiële winst maar ook de bevordering van werkgelegenheid en de sociaal- maatschappelijke omstandigheden binnen een bedrijf.

Als MVO wordt toegepast op het produceren van een festival is met name het onderdeel 'Planet' van de drie het belangrijkste. Op welke manier gaat een festival om met haar omgeving? (De voetprint die je als organisatie achterlaat zoals in de paragraaf hierboven beschreven). Als festival heb je de keuze vrijheid om gebruik te maken van verschillende leveranciers op alle mogelijke gebieden. Als festival kun je dus op een maatschappelijk verantwoorde manier ondernemen door leveranciers te kiezen die dit ook doen. In plaats van een zeer vervuilende aggregaat, een schone groene aggregaat kiezen. Of bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat alle leveranciers gebruik maken van één zelfde soort verpakkings -materiaal, om zo een schone afval stroom te creëren.

Toch is het duurzaam ondernemen niet alleen een keus die 'van boven' uit de onderneming kan worden opgelegd. Het is belangrijk om draagvlak binnen de onderneming te creëren. Iedere werknemer moet weten waarom hij bepaalde nieuwe handelingen moet uitvoeren en weten waarom dit goed is voor het milieu. Alleen op deze manier zal MVO echt zinvol zijn. Een positieve ontwikkeling is, dat steeds meer bedrijven en ook festivals vanuit intrinsieke waarden besluiten om op een MVO manier hun onderneming voort te zetten.

4.3 Duurzaamheid & Festivals

Een duurzaam festival, deze uitspraak roept bij sommige veel aversie op. Hoe kan een festival nu duurzaam zijn? Een festival wat tientallen aggegaten laat plaatsen, waar in (in het geval van een meerdaags festival) soms 40 duidzend mensen op een kleine plek met elkaar leven. Die met elkaar ontzettend veel afval produceren en alles zomaar weg gooien, zonder zich te beseffen wat ze aanrichten.

Toch wordt duurzaamheid steeds vaker geïntegreerd binnen festival- en evenementen producties. Er zijn steeds meer instanties, stichtingen en organisaties die dit stimuleren. Een goed voorbeeld hiervan is 'De Green Key'.

De Green Key omschrijft de Green Key zelf als volgt (www.greenkey.nl):

'De Green Key is het internationale keurmerk voor bedrijven in de toerisme- en recreatiebranche, en in de markt voor vergader- en congreslocaties, die serieus en controleerbaar bezig zijn met duurzaamheid, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), met zorg voor milieu op het bedrijf en de natuur in hun omgeving.

De Green Key staat garant voor de vrijwillige inzet van de ondernemer om meer aan het milieu te doen dan de wet- en regelgeving van hem verlangt. De GREEN KEY is een middel om het duurzame imago van de onderneming naar gasten, overheden en zakenrelaties te communiceren.'

De Green Key geeft organisaties (dit gaat van vakantie accommodaties, van monumenten tot aan festivals) handvaten om hun organisatie zo duurzaam mogelijk te kunnen maken. Om het Green Key keurmerk te behalen moet een organisatie eerst een zogenaamde '0-meting' doen. Deze 0-meting brengt alle verbruiksgegevens van een festival in kaart. Vervolgens wordt er aan de hand van dit verslag een aantal doelen gesteld waar je als organisatie aan kan werken. Het jaar daarop komt er een keurmeester van de Green Key langs, ook wel fysieke keuring genoemd, om te controleren of je als organisatie je doelen hebt behaald. Vervolgens wordt de organisatie door de keurmeester gecertificeerd. Dit kan brons, zilver en goud zijn.

De Green Key biedt 13 'normen' (met daaronder weer vele sub- aspecten) waar je als organisatie aan moet voldoen. Dit loopt uiteen van duurzaamheid binnen het team (norm 2) tot aan afvalpreventie en afvalscheiding (norm 6). Op het gebied van afval vraagt de Green Key onder andere om aandacht voor een; afvalplan, afvalpreventie, afvalscheiding (backstage & publieksgebied), afvalteam en promotiematerialen. Aan de organisatie om dit op te zetten, bewijzen hiervan te verzamelen en te kunnen overleggen aan de keurmeester van de 'Green Key'. Ieder jaar moet een organisatie opnieuw gekeurd worden. Hierdoor blijft een organisatie gefocust op het duurzaamheid aspect en wel om haar certificaat te behouden.

Een ander goed voorbeeld van de relevantie van duurzaamheid tijdens evenementen is het initiatief 'Duurzame Utrechtse Evenementen'.

Dit zijn een tiental Utrechtse festivals die zich verenigd hebben om duurzamer te worden. Het Bevrijdings Festival Utrecht (met een van de organisatoren hiervan is een interview afgenomen) is daar een voorbeeld van. Veel van de (locatie) producenten die werken aan de productie van Into The Great Wide Open, zijn voor andere festivals vertegenwoordigd in deze samenwerking van festivals.

De organisatie van deze evenementen omschrijft haar doel als volgt:
'Dit voorstel betreft een eerste initiatief tot de verduurzaming van de evenementen sector in Utrecht. Het doel is de verduurzaming van de evenementen sector in drie jaar tijd door:

- *Duurzame bedrijfsvoering in alle geledingen door te voeren.*
- *Het opzetten van een milieu-administratiesysteem.*
- *Intensief samenwerken en kennis delen.*
- *Kennis en ervaring opbouwen.*
- *Inkoopkracht te bundelen. '*

(Projectplan Duurzame Utrechtse Evenementen, februari 2012)

Bovenstaand initiatief toont aan dat festivals, of in ieder geval een aantal Utrechtse festivals, zich zeer bewust zijn van het aspect duurzaamheid. De festivals aangesloten bij dit initiatief verplichten zich met dit initiatief om een vastgesteld aantal uren zich bezig te houden met het ontwikkelen van duurzaamheid tijdens hun festivals. Duurzaamheid is een trend die door steeds meer festivals wordt overgenomen en gevolgd.

4.4 Duurzame afval verwerking

Duurzame afval verwerking begint bij de start van het festival zelf. Er moet zoveel mogelijk afval gescheiden worden, en gewerkt worden naar schone afval stromen. Hoe schoner de afval stroom, hoe makkelijker een verwerker nieuwe producten kan maken van het afval. Een nieuw soort trend van de afgelopen paar jaar is het 'Cradle to Cradle' principe.

Cradle to Cradle kan als volgt worden uitgelegd:

'De kern van Cradle to Cradle principe ligt in het concept; afval is voedsel. Alle gebruikte materialen zouden na hun leven in het ene product, nuttig kunnen worden ingezet in een ander product. Hierbij zou geen kwaliteitsverlies mogen zijn en alle restproducten moeten hergebruikt kunnen worden of milieu neutraal zijn. Deze kringloop is dan compleet.... En afval is voedsel'.

(http://www.cradletocradle.nl/home/321_wat-is-cradle-to-cradle.htm 30 maart 2013).

De heer Michael Braungart (chemicus) en de heer William McDonough (architect) kunnen worden gezien als de grondleggers van dit concept. Zij schreven onder andere het boek *'Cradle to Cradle – afval = voedsel'*. In dit boek beschrijven zij het cradle tot cradle principe nog iets verder. Zij zeggen over het cradle to cradle principe: *'Een systeem waarin het concept afval niet eens bestaat. Het afvalconcept elimineren betekent dingen – producten, verpakkingen en systemen – vanaf het eerste begin ontwerpen naar het inzicht dat afval niet bestaat'.* (Cradle to Cradle – afval = voedsel P128)

Het Cradle to Cradle principe gaat er dus vanuit, dat als je van te voren goed nadenkt over welke voedingstoffen je gebruikt om een product te produceren, je dit product zo kan produceren, dat je er niets van weg hoeft te gooien. Of zelfs, dat als je het weg gooit, het niet schadelijk is. Dit kan op verschillende manieren. Dit kan bijvoorbeeld door je product zo te ontwerpen, dat (delen) van het product direct te gebruiken zijn in andere toepassingen. Een andere manier kan zijn door de producten biologisch afbreekbaar te maken, zodat het product na gebruik kan worden omgezet in mest, een voedingstof voor de aarde in de bio sfeer.

Braungart en McDonough zijn ook één van de eerste die onderscheid maken in het recycle proces. Zij onderscheiden drie vormen van recyclen. Namelijk:

- Down cyclen
- Recyclen
- Upcyclen

Zij zeggen dat veel consumenten recyclen verwarren met down cyclen. Bij recyclen blijft de waarde en kwaliteit van een product gelijk. Het product wordt niet beter, maar ook niet slechter. Het is op die manier on- eindig lang te gebruiken. Echter als je spreekt over 'down cyclen' daalt de waarde en kwaliteit van een product. Met als gevaar, dat het uiteindelijk als nog eindigt als afval. Een goed voorbeeld hiervan is plastic. Als plastic niet goed wordt gescheiden daalt de kwaliteit. Als PET wordt vermengd met andere vormen van plastic, daalt de kwaliteit van het plastic en zijn er minder producten geschikt voor dit plastic. Het 'ge-down-cyclde' plastic (de kwaliteit is minder geworden) wordt nu bijvoorbeeld gebruikt voor het maken van bankjes in het park. Deze bankjes kunnen lang, heel lang, mee gaan. Maar verdwijnen uiteindelijk ook. De kwaliteit van het plastic is dan zo laag, dat het afval bankje als nog op de vuilnisbelt belandt, en dus afval wordt.

Daarnaast benoemen de chemicus en architect ook nog de vorm 'Upcyclen' Bij deze vorm is het streven om het product, iedere keer dat het hergebruikt wordt, weer een beetje beter te maken. De kwaliteit stijgt, in plaats van dat het gelijk blijft, of daalt.

(Locatie 'Sportveld' Into The Great Wide Open, fotografie Juri Hiensch)

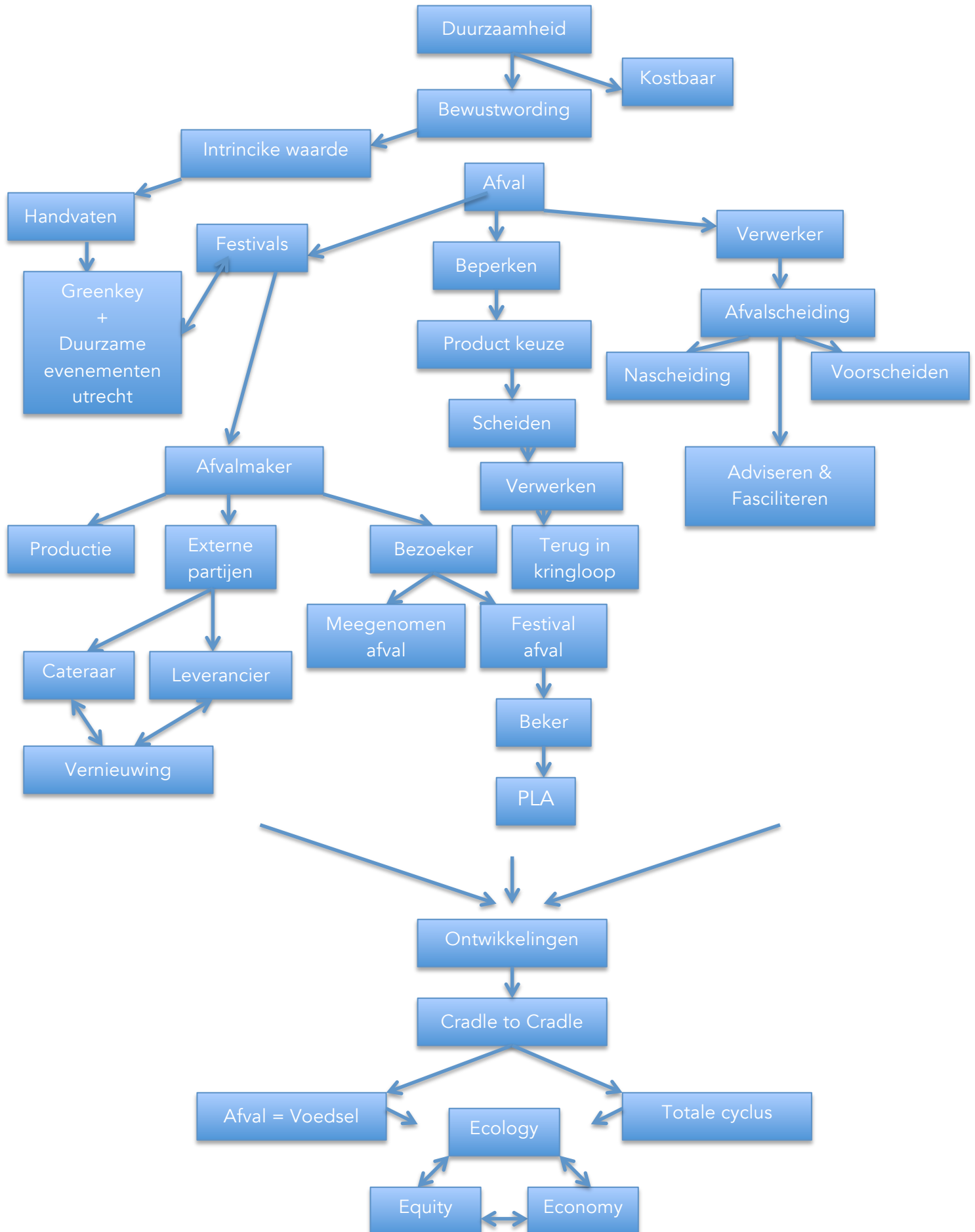
5.0 Interviews – De praktijk

Zoals in hoofdstuk 2 toegelicht, zijn er met mensen van verschillende organisaties interviews afgenomen. In dit hoofdstuk zal de verwerking van de interviews kort worden toegelicht. Zodat deze informatie input kan bieden voor hoofdstuk 6, waar de praktijk met de theorie zal worden geconfronteerd. En er zal tevens een antwoord op de onderzoeksvragen worden gegeven.

5.1 Codeboom

Zoals in paragraaf 2.4 is uitgelegd is er vanuit de interviews een codeboom ontstaan. Deze codeboom (paragraaf 5.2.1) geeft op een schematische wijze het verloop en de uitslagen van de interviews weer. In paragraaf 5.2.2 kunt u een toelichting lezen op deze codeboom.

5.1.1 visuele weergave codeboom

5.1.2 Toelichting codeboom

Vanuit de interviews is de codeboom ontstaan, zoals in paragraaf 5.2.1 weergegeven. Deze codeboom is een schematische weergave van de uitslagen van de interviews.

Boven in de codeboom is het begrip duurzaamheid te zien. Uit de interviews is gebleken dat 'duurzame afvalverwerking' een niet op zichzelf staand iets is. Het wordt vrijwel altijd bekeken onder de 'paraplu duurzaamheid'. Dit houdt in dat je als organisatie eerst bezig moet zijn met het begrip duurzaamheid, voordat je dit kan toepassen op het afvalbeleid.

Dit vraagt om bewustwording van het begrip en gegeven duurzaamheid. De belangstelling hiervoor moet vanuit de intrinsieke motivatie komen. Het werkt niet als het van bovenaf wordt opgelegd. Daarnaast moeten er handvaten worden geboden aan een organisatie om duurzamer te kunnen gaan werken. Deze handvaten kunnen geboden worden door bijvoorbeeld een award als de Green Key, of in een samenwerking zoals die van de projectgroep 'Duurzame evenementen Utrecht'.

Vervolgens is het begrip duurzaamheid in combinatie met afval op drie verschillende manieren onderzocht.

De eerste manier waarop het begrip duurzaamheid en afval zijn onderzocht is vanuit het perspectief 'Het Festival en haar afvalmakers'.

Tijdens de productie van een festival zijn er drie 'soorten' afvalmakers.

De eerste afvalmaker is de productie zelf. In de voorbereidingen, tijdens de bouw, tijdens de showdagen, en tijdens de breek van het festival.

De tweede afvalmaker zijn de externe partijen, zoals cateraars en leveranciers. Uit het onderzoek bleek dat deze partijen vaak nog niet (genoeg) bekend zijn met het op een duurzame manier omgaan met afval. Er moet in deze tak van festivals nog veel vernieuwing plaats vinden.

De derde afvalmaker zijn de bezoekers. Zij zorgen voor een groot deel van het afval. Vooral het afval wat als eerste opvalt. Dit afval is in twee soorten te onderscheiden. Het afval wat de bezoeker zelf meebrengt en het afval wat door het consumeren van voedsel en drank tijdens het festival ontstaat. Een bekend voorbeeld hiervan is de beker. Er zijn partijen die zeggen hier een duurzame oplossing voor te hebben, namelijk de biologische PLA beker. Hier is echter ook kritiek op, de beker zou helemaal niet biologisch zijn, of niet op de juiste manier worden verwerkt.

De tweede manier waarop het begrip duurzaamheid en afval is onderzocht is vanuit het perspectief 'afval' op zich zelf.

Hieruit is gebleken dat recyclen de oplossing voor het afval probleem kan zijn, maar dat het begint met het beperken van afval. Nadat dit is gebeurd moet er gekeken worden naar de producten die dan toch voor afval gaan zorgen. Wat voor soort grondstoffen zijn dit? Zijn dit grondstoffen die kunnen worden opgenomen door de omgeving? Zo niet dan moet er gekeken worden of deze grondstoffen kunnen worden ingezameld en gescheiden.

Nadat dit is gebeurd moet dit 'half product' weer kunnen worden terug gebracht naar een grondstof voor een volgend product. De afvalstromen die dus na het beperken overblijven, moeten worden gerecycled.

De derde manier waarop het begrip duurzaamheid en afval zijn onderzocht is vanuit het perspectief van de afvalverwerker.

Hieruit bleek dat de afvalverwerker volledig afhankelijk is van de eerder genoemde partijen. Als een festival organisatie in het voor traject al goed nadenkt over met wie zij gaat samen werken, welke afval producten hieruit voort komen en hoe deze kunnen worden ingezameld. Dan kan de afvalverwerker hier weer een duurzame toekomst aan geven. De verwerker hoeft het afval dan alleen nog op de juiste manier te scheiden, te verwerken, en weer terug te plaatsen in de kringloop. De rol van de verwerker is om de organisatie hierin te adviseren en faciliteren. Verwerkers zijn hier zelf ten zeerste bij gebaat. Hoe meer schone afval stromen, hoe meer geld zij kunnen verdienen.

Bovenstaande facetten, processen en organisaties op het gebied van duurzaam afval verwerking zijn aan het ontwikkelen, veranderen, en verbeteren. Dit alles leidt tot ontwikkelingen. Een veel genoemde en besproken ontwikkeling is de Cradle to Cradle filosofie. Een filosofie die voor velen het begrip 'duurzaam afval verwerken' ineens inzichtelijk, begrijpelijk en tastbaar maakt. De Cradle to Cradle filosofie gaat uit van het principe 'afval = voedsel'. Over ieder product wat gemaakt wordt, moet ook worden nagedacht over wat er mee gebeurt als het weg gegooid wordt. Ieder onderdeel van het product moet een volgend doel hebben om terug geplaatst te kunnen worden in de kringloop van de recycling. Dit alles moet gebeuren binnen de driehoek van Equity (rechtvaardigheid), Ecology (ecologie) en Economy (economie). Bij een product, ontwikkelt met de Cradle to Cradle filosofie moet er altijd naar de totale cyclus worden gekeken. Vanaf het moment dat iets wordt bedacht en geproduceerd, moet er bedacht worden wat de verschillende delen van het product, voor functie kunnen hebben op het moment dat het product niet meer gebruikt wordt en als afval wordt beschouwd.

6.0 Theorie VS Praktijk

In hoofdstuk 4 worden onderwerpen, theoriën en voorbeelden besproken die relevant zijn voor het onderzoek. In hoofdstuk 5 heeft u kunnen lezen hoe het praktijk onderzoek (de interviews) in grote lijnen is verlopen en wat in vogelvlucht de uitslagen zijn. In dit hoofdstuk zult u antwoord krijgen op de deelvragen. Dit zal gebeuren door de theorie met de praktijk te confronteren.

6.1 Duurzaamheid & Festivals

Uit het onderzoek is gebleken dat het bewust omgaan met afval, niet los is te zien van duurzaamheid in het algemeen. Je kunt stellen dat duurzaam afval verwerken, onder de paraplu duurzaamheid te plaatsen is.

Duurzaamheid uitgelegd door Brandtlundt (zie definitie in paragraaf 4.1) stelt dat de ontwikkelingen van nu, geen invloed mogen hebben op de (ontwikkelingen) van de toekomst. Of te wel, het festival terrein moet zo worden achter gelaten, als dat het is aangetroffen.

Deze duurzame gedachte, is een gedachte die langzaam steeds meer voet aan de grond krijgt binnen de evenementen sector.

Dit kost tijd en is een proces van bewustwording. Zo zegt Marije van Kapel, duurzaamheids coordinator BFU : *“Het is best een groot ‘ding’ en een mindset, dus je hele organisatie moet er wel achter staan”*. (M. van Kapel, persoonlijke communicatie, 26 maart 2013)

Duurzaamheid binnen festivals vraagt dus om tijd, motivatie, maar het moet vooral vanuit de intrinsieke behoefte van de organisatie komen. Als die behoefte er eenmaal is, is uiteraard de vraag hoe je dan concreet duurzaamheid betreft bij de productie van je festival. Hier zijn verschillende manieren voor. Bevrijdings Festival Utrecht is aangesloten bij de Green Key (zie paragraaf 4.3). De Green Key biedt de organisatie en het productie team handvaten waar zij op kunnen letten en moeten denken.

Maar ook dan is het weer belangrijk dat de uitvoering wordt gedaan vanuit de interne behoefte van de organisatie. Zo zegt Marije van Kapel: *“Het is belangrijk dat je realistisch kijkt naar waar je iets wel, en waar je iets niet kan veranderen. We proberen het tot een norm te maken binnen de organisatie. En niet iets speciaals erbij. Het moet een mindset worden”*. (M.van Kapel, persoonlijke communicatie, 26 maart 2013)

Die handvaten en manieren tot duurzaam produceren kunnen ook worden gezocht in initiatieven als ‘Duurzame Utrechtse Evenementen (paragraaf 4.3).

Projectleider en Duurzaamheids expert Govert Reeskamp zegt hierover: *“Je hebt ‘laag fruit’ dat is een benaming voor makkelijke keuzes die makkelijk toe te passen zijn en door te voeren, maar niet gezien worden. Binnen de evenementen wereld is er heel veel ‘laag fruit te plukken’*. (G.Reeskamp, persoonlijke communicatie, 28 maart 2013)

Er zijn dus op relatief makkelijke manieren hele grote vooruitgangen te boeken op het gebied van duurzaamheid”.

Initiatieven als Duurzame Evenementen Utrecht, de Green Key, en andere initiatieven, dragen bij aan de bewustwording van duurzaamheid en het belang hiervan binnen de evenementen en festival industrie.

Toch is er nog een grote slag te maken zo blijkt uit een interview met Boukje Tijsterman van het festival Werfpop. Werfpop is een festival wat volledig georganiseerd wordt door vrijwilligers. Boukje vertelt: *“We zijn de afgelopen jaren behoorlijk gegroeid. Dus we zijn flink bezig geweest veel zaken te professionaliseren. Duurzaamheid komt dan toch een beetje op de laatste plaats”*. (B. Tijsterman, persoonlijke communicatie, 19 april 2013) Daarnaast stelt Boukje dat dit wellicht ook te maken heeft met het feit dat Werfpop georganiseerd wordt door alleen maar vrijwilligers. *“Mensen hebben beperkte tijd, en je richt je dan op andere prioriteiten”*. (B. Tijsterman, persoonlijke communicatie 19 april 2013)

Toch merkt Boukje wel dat er een verandering gaande is binnen Werfpop en dat ook daar duurzaamheid steeds een belangrijker onderwerp wordt.

We kunnen dus stellen dat het begrip duurzaamheid en de invulling daarvan binnen festivals steeds meer voet aan de grond krijgt. Er zijn een aantal festivals (zoals BFU) die hier al zeer vooruitstrevend in zijn. Maar er zijn altijd nog grote slagen te maken. Bewustwording, en het bieden van handvaten hoe je als organisatie duurzamer kunt worden, zijn hierin belangrijke aandachtspunten.

6.2 Afval verwerking

Afval verwerking is voor veel mensen een onbekend proces. Je gooit je afval in de container, maar wat gebeurt er daarna eigenlijk mee? Het afval wordt opgehaald door een verwerker, dit geldt voor zowel particulieren als voor bedrijven. De verwerker gaat vervolgens met dit afval aan de slag. Het afval wordt door middel van voor- of nascheiding gescheiden. Afval wordt zoveel mogelijk gescheiden en geryceld, zo zegt ook Otto Friebel van, Van Gansewinkel, op de vraag of afval wel echt gescheiden wordt, of niet gewoon alles bij elkaar wordt verbrand: *“Nee zeker niet. Dat is een grote misvatting die bestaat. Dat al het afval wat apart wordt ingezameld, uiteindelijk weer in een grote bak terecht komt. Als je bijvoorbeeld kijkt naar papier, dat levert gewoon geld op, dus waarom zouden we dat weer bij het restafval stoppen, wat geld kost om te verbranden?”* (O. Friebel, persoonlijke communicatie, 11 april 2013)

Afval verwerkers zijn tegenwoordig een belangrijke schakel in het recycling proces. Zij zorgen ervoor dat het afval wordt gescheiden, schoongemaakt en weer als grondstof wordt aangeboden aan een producent van een bepaald gebied. Dit is een ontwikkeling die de laatste jaren in een stroomversnelling is geraakt door principes als die van Cradle to Cradle.

Er is niet specifiek één methode te benoemen voor het duurzaam afval verwerken. Dit is afhankelijk van de grondstof, het product, en een schone afvalstroom. Het begrip afval, ontstaat eigenlijk al op het moment dat er een grondstof wordt bedacht of gebruikt voor het produceren van een product. Voor afval verwerkers is het belangrijk dat er schone afvalstromen zijn en dit begint bij de productkeuze. Een goed voorbeeld hiervan is de festival beker, een zichtbaar en in grote getale aanwezige vorm van afval tijdens een festival. Veel festivals pretenderen de PLA, of ook wel mais beker. Deze is duurzaam en biologisch afbreekbaar. In de praktijk blijkt dit tegen te vallen. De verwerkingsbedrijven hebben niet genoeg capaciteit om de hoeveelheid PLA bekertjes te verwerken. Hierdoor belandt de PLA beker toch weer bij het restafval en wordt verbrand.

Terwijl een ander soort plastic soort, dat in eerste instantie niet duurzaam lijkt, een zeer goed alternatief kan zijn. Otto Friebel zegt hierover: *“Wij kiezen als bedrijf niet voor een bepaald type beker. Het maakt ons niet veel uit welk materiaal het is. Wat wij eigenlijk willen, is dat er per festival gewoon een 1 duidelijk type beker (dus plastic) wordt gebruikt. Of allemaal PLA of Allemaal PE enz. Als het maar het zelfde is”*.

(O.Friebel, persoonlijke communicatie 11 april 2013)

Deze wens komt voort vanuit het gegeven dat als er slechts één ‘plastic stroom’ op een festival is, deze stroom makkelijker te scheiden, te verwerken en terug te plaatsen is in de kringloop. Waarmee een minder duurzame grondstof, uiteindelijk wel een duurzamere keuze kan zijn.

Er is dus niet één specifieke manier van duurzaam afval verwerken te benoemen. Belangrijk is dat er bij alles goed wordt nagedacht over de product keuze en wat de consequenties ervan zijn. Vervolgens moet er worden gekeken op welke manier deze afvalstroom wordt ingezameld. Een afvalverwerker kan hierin adviseren en faciliteren. Bovendien is een afval verwerker hier zelf ook bij gebaat. Een schone afvalstroom is immers geld waard.

6.3 Afval verwerking op festivals

Afval verwerking op festivals kent geen éénduidige manier van duurzame verwerking.

Afvalverwerking is afhankelijk van de plek waar het festival plaats vindt, het ‘type’ festival, en de motivatie vanuit de productie om op een bewuste manier met het afval om te gaan.

Dit zie je bijvoorbeeld bij de drie festivals; Bevrijdings Festival Utrecht, Werfpop en Into The Great Wide Open, waarvan met een medewerker een interview is gehouden.

BFU is één van de festivals die voorop gaat als het over duurzame afval verwerking gaat. Dit komt voor een deel door de interesse en motivatie in het productie team. Maar ook door het bewust bezig zijn met een MVO beleid. Maarschappelijk Verantwoord Ondernemen staat hoog in het vaandel binnen de organisatie van BFU. Als je verder inzoomt op het onderwerp MVO, kom je uit op het aspect ‘milieu’ binnen de drie eenheid van het MVO beleid.

Dit begint al met de keuze van leveranciers en van externe partijen. Kies je voor de goedkoopste leverancier, of kies je voor een duurzame leverancier. Kies je voor een leverancier uit de buurt, of kies je voor een leverancier die over een grotere afstand moet transporteren? Door middel van het bewust kiezen van leveranciers en externe partijen kun je als eerste je afval beperken. Bijvoorbeeld door te kiezen voor een leverancier die levert in groot verpakkingen, hierdoor wordt het verpakkings materiaal geminimaliseerd. Verder kun je, door bewust kiezen van een leverancier, er voor zorgen dat er slechts één of enkele verschillende soorten verpakkingsmaterialen zijn. En zo zijn er ook slechts enkele verschillende, maar wel schone, afval stromen.

Kies vervolgens leveranciers die verpakkingsmaterialen, of producten leveren die na gebruik, door recycling kunnen worden terug geplaatst in de kringloop. Afval begint dus al op het moment van kiezen voor een bepaald product, of een bepaalde leverancier.

Bovenstaande keuzes hangen ook af van de intrinsieke waarde van een organisatie. Zo zegt Boukje Tijsterman van Werfpop: *“Nu hadden we afgelopen jaar een slechte editie door slecht weer, en dan mag het dit jaar niet veel gaan kosten. Zuinigheid qua geld, staat dan meer voorop dan zuinigheid qua duurzaamheid of duurzaam afval verwerken”*. (B.Tijsterman, persoonlijke communicatie, 19 april 2013) Dit laat zien dat duurzaamheid (en dus ook duurzaam afval verwerken) vaak in verband wordt gebracht met het budget. Om financiële redenen wordt afgeweken van een duurzame oplossing.

Als dan toch eenmaal de behoefte en de financiële middelen er zijn om op een duurzame manier om te gaan met het afval, is het belangrijk hier goede afspraken over te maken met de verwerker. Ieder festival is vrij zijn eigen afval verwerker te kiezen. Als festival kun je dus kiezen voor een verwerker die bij jouw opvattingen over duurzaamheid, bij jouw opvattingen over afval stromen aansluit. Aan de verwerker is het vervolgens om op een juiste manier te adviseren en te faciliteren. Govert Reeskamp zegt hierover met betrekking tot afval verwerker van Vliet *“De taak van de verwerker, is juist de afvalstromen verder op te pakken, en te zorgen dat het afval ook daadwerkelijk gebruikt kan worden als grondstof voor een nieuw product. En de afval verwerkers zijn daar best toe bereid. Dat zie je bijvoorbeeld bij ‘Van Vliet’ die bereid is cursussen te geven aan de afval teams van het Bevrijdings Festival Utrecht”*. (G.Reeskamp, persoonlijke communicatie 28 maart 2013)

Grofweg zijn er tijdens festivals 5 verschillende afval stromen te onderscheiden. Dit zijn GFT (catering), Plastic (bezoeker + leveranciers), Papier (bezoeker en promotie materialen), Glas (Horeca + bezoeker) en rest afval.

Per type festival is de hoeveelheid van de afval stromingen verschillend.

Duurzaam afval tijdens je festival begint dus met bewustwording binnen het team, vervolgens hangt het nauw samen met de keuze van leveranciers en externe partijen, en daarmee van (verpakkings) materialen. Vervolgens moeten deze afval stromen op een juiste manier worden ingezameld en verwerkt. Voor een groot gedeelte is de bezoeker een belangrijke schakel in dit inzamelen tijdens het festival, en dit moet dus op een juiste manier gefaciliteerd worden. Meer hierover in paragraaf 6.4.

6.4 Afval & de festival bezoeker

De festival bezoeker en zijn/haar afval tijdens een festival zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Naast de productie zelf, en de externe partijen zijn de bezoekers een grote afval maker.

Het afval welke door de bezoeker wordt geproduceerd kan gescheiden worden in twee stromen.

Stroom één is het afval wat de bezoeker zelf mee neemt.

Bij een festival van één dag gaat dit vaak om verpakkingen van eten en drinken. Dit wordt bij het merendeel van de festivals bij de ingang in beslag genomen.

Bij een meerdaags festival gaat het ook vooral over het afval wat de bezoeker achterlaat op de camping. Otto Friebel van 'Van Gansewinkel' zegt hierover: *"Ben je wel eens op Lowlands geweest? Als je kijkt op de dag na het festival. Mensen nemen tentjes, koelboxen enz. mee naar het festival. En dat laten ze allemaal liggen. Sommige tentjes worden definitief onbruikbaar gemaakt door er op te springen. Als je kijkt naar de hoeveelheden die dat zijn dat zijn wel enorme hoeveelheden afval"*. (O.Friebel, persoonlijke communicatie, 11 april 2013).

Stroom twee is de stroom die door de bezoeker wordt geproduceerd. Het afval op het festival terrein. Dit is afval wat de organisatie kan beïnvloeden. Dit gaat om afval producten als bekertjes, bordjes, flyers enz. Dit zijn materialen die door het festival worden uitgegeven.

Een goed voorbeeld hiervan is de beker. Er is een lange discussie gaande over welke beker het best is. Eerder is in paragraaf 6.2 is de maïs beker al even ter sprake gekomen. De beker is een hele grote afval stroom tijdens festivals, die op een vrij makkelijke manier in te zamelen is. Bezoekers worden vaak al gestimuleerd door middel van statiegeld regelingen hun bekertjes weer in te leveren. Daarnaast kan er door middel van afval scheidings stations op festivals, de bezoeker duidelijk gemaakt worden welk afval in welke bak moet. Eventueel kan dit nog versterkt worden door 'afvalteams' in te stellen zoals tijdens het BFU. Hierdoor ontstaat er een half fabriek aan een schone plastic afvalstroom. Voor een verwerker is deze afval stroom relatief makkelijk te verwerken.

Het is dus belangrijk dat het een bezoeker op een geode, duidelijke manier gemakkelijk gemaakt wordt om tijdens het festival zijn afval in eerste instantie al weg te gooien in afvalbakken, in plaats van op de grond, en ten tweede dit te doen in de juiste afvalbak. Door zoveel mogelijk voorscheiding toe te passen ontstaan er schone afval stromen.

Afval wat toch op de grond terecht komt moet als nog worden opgeruimd. Erik Saaltink van Staats Bosbeheer en betrokken bij Into The Great Wide Open zegt hierover: *"Op heel veel festivals blijft het liggen, die dagen dat het festival bezig is. En dan wordt het in 1 keer allemaal afgevoerd. En bij IGWO heb ik gezegd dat ze ook tijdens en in ieder geval in de ochtend uren voordat het festival weer los barst afval moeten opruimen. Onze ervaring bij Staatsbosbeheer is waar afval is, trekt nieuw afval aan."* (E. Saaltink, persoonlijke communicatie, 17 april 2013)

Het is dus belangrijk dat afval zo snel mogelijk wordt opgeruimd, doe je dat als festivalorganisatie niet, dan zal de bezoeker zich ook niet meer gemotiveerd voelen zijn afval in een afval bak te gooien, er ligt toch al veel op de grond.

Je kunt afval en de bezoeker ook nog in een ander perspectief plaatsen. Namelijk het bewustwordings proces. Dit geldt niet alleen voor de organisatie, maar ook voor de bezoeker.

In de eerste plaats komt de bezoeker naar een festival om te genieten van een festival, maar via ludieke manieren kun je de bezoeker wel bij het duurzaamheids aspect van het festival betrekken.

Een deel hiervan kan gefaciliteerd worden door de afval verwerker. Zoals de eerder genoemde afval teams en afval 'eilanden'. Daarnaast kan men de bezoeker op een ludieke manier, bijvoorbeeld door middel van leuke weetjes, bewust maken van het afvalprobleem op een festival. En welke impact dat heft op een festival.

Een festival kan in één klap een hele grote groep mensen bereiken. Als al die mensen bij ieder festival een klein beetje gewezen worden op duurzaamheid, kan dit uiteindelijk een groot effect hebben. Marije van Kapel zegt hierover:

"In die dities willen we dan eigenlijk weetjes gaan op hangen over duurzaamheid. Op die manier betrek je de bezoeker er wel bij, maar leg je het de bezoeker niet dwangmatig op. Zodat mensen er wel over na gaan denken". (M. van Kapel, persoonlijke communicatie, 26 maart 2013)

Klaas Jan Alma van afvalverwerker Omrin gaat hier nog een stap verder in. Hij doet zelfs de suggestie om bezoekers mee te laten betalen aan het duurzaamheids aspect door middel van het verhogen van de toegangsprijs. Op die manier zou je het voor de organisatie, financieel gesproken wat makkelijker kunnen maken.

Tevens is het een stukje bewustwording bij de bezoeker.

Je kunt dus zeggen dat de bezoeker een belangrijk schakel is in het afval verwerkings proces tijdens het festival. Niet alleen bij de fysieke handeling, maar ook bij het bewustwordings proces. Festivals en verwerkers kunnen hier op een goede manier op in spelen en dit stimuleren door op een effectieve manier met elkaar samen te werken.

6.5 Afval als grondstof voor een festival

Afval als grondstof voor een volgend festival is de meest duurzame, en daarmee ideale vorm van afval verwerking. Op grote schaal gebeurt dit al. Het plastic dat wordt ingezameld op een festival, komt uiteindelijk bij een producent terecht, en daar worden weer nieuwe bekertjes voor een festival van gemaakt. Dit moet dan vooral worden gezien in de figuurlijke zin. Het daadwerkelijk volgen van een stukje plastic, en ervoor zorgen dat het plastic van het ene jaar, de grondstof van het volgende jaar is, is in de praktijk nog niet nodig.

Toch is het principe wel door te voeren in de festival organisatie. Deels in figuurlijke zin, maar ook in letterlijk zin.

Kijkend naar de figuurlijke zin kom je dan uit bij de keuze van leveranciers en externe partijen. Je moet dan als organisatie kiezen voor leveranciers die gebruik maken van gerecycled materiaal en de filosofie van het Cradle to Cradle principe geïmplementeerd hebben in hun bedrijfsvoering. Het is belangrijk hiernaar te kijken bij de keuze van leverancier. Tevens is het belangrijk dat je als festival een afvalverwerker zoekt, die wil faciliteren in dit proces. Maar ook zoveel mogelijk van zijn afval scheidt en weer met kwaliteits behoud terug plaatst in de kringloop van grondstoffen.

Daarnaast is het afval = voedsel principe van de Cradle to Cradle filosofie ook in directe zin toe te passen op het festival, al moeten daar wel de mogelijkheden voor zijn. Een goed voorbeeld hiervan is het GFT afval. Dit kan gecomposteerd worden, en dienen als grondstof van de producten, die de cateraar gebruikt in zijn keuken. Dit vraagt om een flinke organisatie, maar met de nodige samenwerkings partners, zullen hier zeker mogelijkheden voor zijn.

Het Cradle to Cradle principe toepassen binnen de festival organisatie is zeker mogelijk. Het vraagt alleen wel om creativiteit, flexibiliteit en innovativiteit. Daarnaast moet er gezocht worden naar de juiste partijen om mee samen te werken. Maar het biedt zeker voor de toekomst mogelijkheden.

(Locatie Vuurboetsduin Into The Great Wide Open, fotografie Bart van den Hoogenhoff)

7.0 Conclusie, discussie, en vervolg onderzoek.

Hoofdstuk 7 is het laatste inhoudelijke hoofdstuk aangaande dit onderzoek en deze scriptie. In paragraaf 7.1 wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag zoals geformuleerd in paragraaf 1.2.

Vervolgens is er een heldere terug blik op het onderzoek. Dit geeft inzicht in de sterke en minder sterke punten van het onderzoek (paragraaf 7.2).

Zoals vaker vraagt onderzoek naar meer onderzoek. Zo ook hier. In paragraaf 7.3 worden suggesties gegeven voor vervolg onderzoek om meer kennis en verdieping. De uiteindelijke aanbevelingen en toepassing van dit onderzoek zijn specifiek gericht op het festival Into The Great Wide Open. Deze aanbevelingen en toepassingen zijn te lezen in het management product. Het management product is een bijlage van dit onderzoek en ook los te lezen van dit onderzoek.

('Kunst in het bos' Into The Great Wide Open, fotografie Juri Hiensch)

7.1 Conclusie

Bovenstaande rapportage en onderzoek is opgebouwd rondom de hoofdvraag van dit onderzoek. De hoofdvraag van dit onderzoek luidde;

Welke methodes van duurzaam afval verwerking zijn toepasbaar op festivals?

De eerste conclusie die te trekken is uit bovenstaand onderzoek is; duurzaam afval verwerken is niet een op zichzelf staand iets binnen de festival branche. Om duurzaam afval te verwerken zul je eerst als festival je bewust moeten worden van het begrip duurzaamheid en dit toe passen binnen je organisatie.

Het toepassen van duurzaamheid en dus duurzame afval verwerkings, is niet alleen een wijziging in de manier van produceren. Het vraagt ook om een andere denkwijze en om een bewustwordingsproces. Op een duurzame manier omgaan met afval, heeft namelijk te maken met ieder onderdeel van de organisatie en productie. Iedere afdeling, medewerker of betrokkene moet zich bewust zijn van wat duurzaamheid is, waarom dit belangrijk is, en op welke manier dit toe te passen is bij zijn of haar werkzaamheden. Het is belangrijk dat deze duurzame denkwijze niet van bovenaf wordt opgelegd, maar komt vanuit de interne behoefte van de organisatie en dus van haar medewerkers. Deze interne behoefte is niet standaard aanwezig bij iedereen, maar kan wel door middel van verschillende hulpmiddelen worden aangewakkerd bij alle medewerkers. Als organisatie moet het een bewuste keuze zijn om duurzaam te worden.

Er is niet specifiek één duurzame manier van afval verwerking voor festivals. Dit is afhankelijk van een aantal facetten, bijvoorbeeld locatie, soort festival, soort bezoekers, afval verwerker en externe partijen.

Het belangrijkste bij duurzaam afval verwerken is dat je, je beseft dat je niet pas gaat nadenken over afval op het moment dat het er is, maar dat je al nadenkt over afval op het moment dat je de keuze maakt voor een bepaald product of leverancier. Van welke grondstoffen is dit product gemaakt, of van welke grondstoffen maakt deze leverancier gebruik?

Vervolgens is het belangrijk te kijken naar welke grondstoffen, en dus afval stromen je hebt. Hoe kunnen deze op een goede manier worden ingezameld en op welke manier kunnen deze het beste worden terug geplaatst in de grondstoffen kringloop. Maak hier goede, duidelijke afspraken over met de afval verwerker van het festival. Weet hoe de afval verwerker aankijkt tegen duurzaamheid en weet wat de verwerker uiteindelijk met het afval doet.

Faciliteer het scheiden en inzamelen van het afval vervolgens op een juiste en efficiënte manier. Zorg ervoor dat de afval maker, zo min mogelijk moeite hoeft te doen om zijn afval op de juiste manier weg te gooien, dit zorgt voor het hoogste resultaat.

Het belangrijkste bij duurzaam afval verwerken is dat je, je bewust bent van het feit dat het niet slechts om een handeling gaat. De beste methode van duurzaam afval verwerken is de methode waarbij het besef van de impact van afval doordringen is, in iedere stap, vooruitgang, ontwikkeling en handeling die je als festival organisatie maakt.

(Bezoekers tijdens Into The Great Wide Open, fotografie Jonathan Vos)

7.2 Discussie

Voor dit onderzoek zijn diepte interviews uitgevoerd. Hiervoor is gekozen omdat er op deze manier meer verdieping is naar het onderwerp mogelijk is. Het nadeel hiervan is dat het aantal interviews beperkt is. Er is naar gestreefd om alle verschillende soorten partijen die betrokken zijn bij dit onderwerp te interviewen. Binnen zo'n partij, bijvoorbeeld bij de cateraars is er ook weer onderscheid. Het onderzoek geeft om die reden wellicht niet een volledig beeld van de totale keuze die er is binnen de mogelijkheden. Voor alle keuzen om een bepaalde partij te interviewen is altijd gekeken of deze niet alleen iets toevoegd aan het onderzoek, maar ook aan het management product. Het management product is specifiek gericht op Into The Great Wide Open.

De interviews met afval verwerkers bleken lastig. Festivals vallen onder de zakelijke markt voor afval verwerkers, dit is tevens een vrije markt. In het kader van concurrentie zijn afval verwerkers om die reden niet gretig op het geven van interviews. De twee verwerkers die wel hun medewerking hebben verleend aan dit onderzoek, zijn daarmee ook wel juist weer de belangrijkste verwerkers in het kader van dit onderzoek. (zie bijlagen 2 voor de verantwoording van de onderzoeks partijen).

7.3 Vervolg onderzoek

Zoals vaker vraagt onderzoek, om meer onderzoek. Zeker bij een onderwerp als duurzame afvalverwerking, een onderwerp wat nog vollop in ontwikkeling is. Vanuit het onderzoek in dit rapport zijn er een aantal suggesties voor vervolg onderzoek. Allereerst: de bezoeker. De bezoeker of ook wel consument genoemd blijkt een belangrijke schakel binnen het systeem van duurzaam afval verwerking te zijn. Deels in de concrete handeling, deels in het proces van bewustwording. Maar wat vindt de bezoeker hier eigenlijk van, wil de bezoeker dit eigenlijk wel? Publieks onderzoek, met betrekking tot het afval beleid van een bepaald festival kan interessante informatie opleveren, voor het verbeteren en praktiseren van duurzame afval verwerking tijdens de showdagen van een festival.

Een tweede punt is de festival beker. Gesuggereerd wordt dat de zogenoemde PLA beker (ook wel mais beker) biologisch afbreekbaar en composteerbaar is. Maar is dit ook zo, is deze wel zo duurzaam als gezegd wordt. Er zijn hier meerdere onderzoeken over terug te vinden, maar helaas ook met wisselende waarheden. Wat is nu de waarheid. Dit zou getest kunnen worden door de daad bij het woord te voegen, en daadwerkelijk een aantal bekertjes, in combinatie met ander groen afval, te gaan composteren. Vervolgens is het ook van belang om de waarde van het compost te laten testen door een bioloog of ecooloog. Vanuit dit onderzoek kan op feiten gebaseerde redenen besloten worden wel voor PLA te kiezen. Of voor een plastic soort, dat in productie wellicht minder duurzaam is, maar wel oneindig kan worden hergebruikt, en daarmee uiteindelijk toch duurzamer is.

Een derde punt, suggestie naar vervolg onderzoek heeft betrekking op de externe partijen. Hoe gevoelig zijn (grote) externe partijen voor duurzaamheid. Hoe ver zijn zij in het proces. Kunnen zij hiermee wellicht nog geholpen worden of kunnen festival organisaties iets leren van deze bedrijven. Waar liggen nog 'gaten' in de markt die behoren tot het 'lage fruit' en dus relatief makkelijk ingevuld kunnen worden, met grote resultaten als gevolg?

8.0 Management product

De aanbevelingen naar aanleiding van deze scriptie, en daarmee het management product zijn te lezen in een extern document, document 3.0 van deze scriptie.

9.0 Bronnenlijst

9.1 Boeken

Engelen, A.B. van, & Peschier, M (2004). *Milieuzorg in het MKB*. Den Haag: Sdu Uitgevers

Keijzers, G., & Bos-Brouwers, H (2008). *De preekstoel voorbij*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV

Michael, B., & McDonough, W. (2007). *Cradle to Cradle, afval = voedsel* (2^e dr.). Amersfoort: Wilco.

Winkler, P. (2009). *Praktijkboek maatschappelijk verantwoord ondernemen*. Bussum: Couinho

9.2 Internetpagina's

United Nations. (1987). *Our Common Future*. Geraadpleegt op 15 april 2013 via http://conspect.nl/pdf/Our_Common_Future-Brundtland_Report_1987.pdf

Auteur onbekend. (2013). *Wat is Cradle to Cradle*. Geraadpleegd op 17 april 2013 via http://www.cradletocradle.nl/home/321_wat-is-cradle-to-cradle.htm

Green Key. (2011). *Handleiding Publieks evenementen (jaarlijks terugkerende)*. Geraadpleegd op 17 april 2013 via <http://www.greenkey.nl/criteria>

Auteur onbekend. (2012). *Duurzame evenementen Utrecht*. Geraadpleegd op 20, 21, 23, 25 april. <http://duurzameevenementenutrecht.nl/>

9.3 Webdocumenten

Projectplan Duurzame Utrechtse Evenementen. Februari 2012.
<http://duurzameevenementenutrecht.nl/wp-content/uploads/2013/01/Projectplan-Duurzame-Evenementen.pdf>

Afsprakenkader Duurzame Evenementen Utrecht. (n.d.)
<http://duurzameevenementenutrecht.nl/wp-content/uploads/2013/01/ondertekende-convenant-duurzame-evenementen-2-april-2012.pdf>

9.3 Interviews

Alma K.J., Ommen, 4 april 2013

Friebel, O., Van Gansewinkel, 11 april 2013

Kapel, M van, Bevrijdings Festival Utrecht, 26 maart 2013

Reeskamp, G., Producent Into The Great Wide Open & Duurzaamheids expert, 28 maart 2013

Tijsterman, B., Werfpop, 19 april 2013

Saaltink E., Staats Bos Beheer Vlieland, 17 april 2013

Vollaers K., Cantina Mobie, 24 april 2013

jouw festival AFVAL, is onze GRONDSTOF
- document 2, de bijlages-

Pieter Lustig
Music Management

Praktische gegevens

Titel: *Jouw AFVAL, is onze GRONDSTOF*
- Bijlages-
Product: document 2.0, de bijlages
Naam: Pieter Lustig
St. Nr.: 2093723
Afst. richting: Music Management
In opdracht van: Into The Great Wide Open
Interne begeleidster: Carolien Hermans
Externe begeleider: Govert Reeskamp
Datum: 10 mei 2013

Contact gegevens

Naam: Pieter Lustig
Adres: Spaaklaan 7
3527 SB
Utrecht
Tel: 06 53 52 38 03
Email: pwelustig@gmail.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande toestemming van de auteur

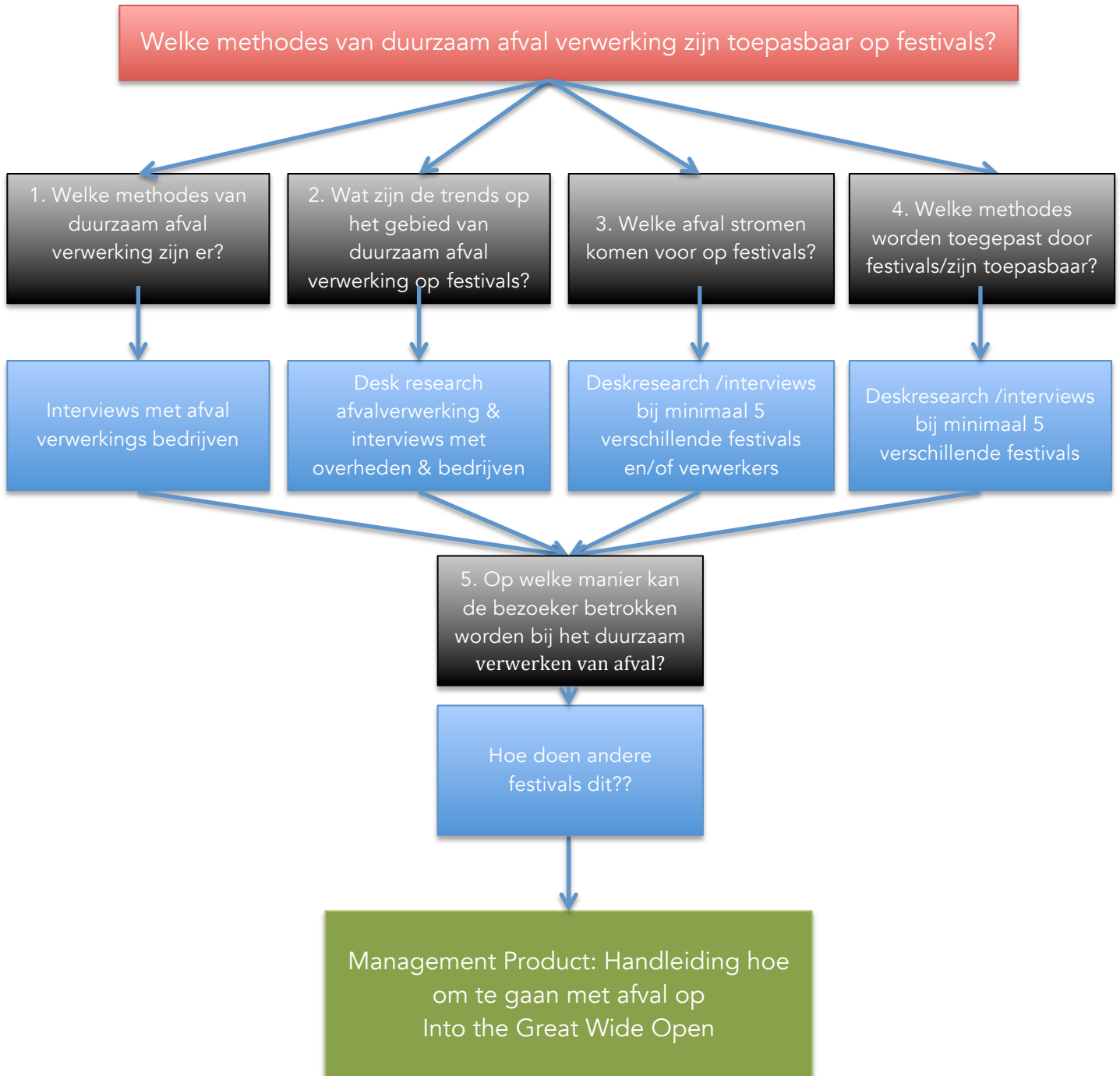
(<http://slant.investorplace.com/files/2012/10/landfill.jpg>)

Inhoudsopgave

Praktische informatie	2
Bijlage 1 Schematische weergave onderzoek	4
Bijlage 2 Verantwoording geïnterviewde partijen	5
Bijlage 3 Uitwerking interview met 'Van Gansewinkel'	7
Bijlage 4 Codeboom interviews	16
Bijlage 5 Audio opnames interviews	17

Bijlage 1 - Schematische weergave onderzoek

Hieronder vindt u de schematische weergave van het onderzoek zoals genoemd in paragraaf 2.1

Bijlage 2 - Verantwoording onderzoekspartijen

Hieronder vindt u per onderzoeks categorie de verantwoording van de keuze voor een interview voor een specifieke partij. De uitwerking van het interview met Otto Friebe van, Van Gansewinkel, is uitgewerkt en toegevoegd als bijlage 3. De overige interviews kunt u in de vorm van audio terug luisteren. Een cd rom met alle audio is toegevoegd als bijlage 5.

- Afval verwerkers

- Van Gansewinkel
Van Gansewinkel valt onder de grotere holding 'Van Gansewinkel Groep', en is volledig gespecialiseerd in het verwerken van afval. De keuze voor 'Van Gansewinkel Groep' is gemaakt om de volgende redenen. Van Gansewinkel opereert door de gehele Benelux en is één van de grootste afvalverwerkers in dit gebied. Daarnaast benoemt Van Gansewinkel het afval niet meer als afval, maar als grondstof (een knipoog, naar het Cradle to Cradle principe?). Bij 'Van Gansewinkel' wordt 75% van het afval weer omgezet naar een grondstof en krijgt dus 75% van het afval een tweede kans.
- Omrin
Omrin is dé afvalverwerker van de provincie Friesland, en daarmee ook van het Waddeneiland Vlieland. Omrin is dus indirect betrokken bij de afval verwerking van Into The Great Wide Open. Omrin is als grootste verwerker van Friesland ook de meest voor de hand liggende keuze voor Into The Great Wide Open. Deze besluit, buiten de gemeente om, om voor Omrin te kiezen als haar afvalverwerker. Omrin pretendeert tot één van de meest duurzame afvalverwerkers van Nederland te behoren

- Festivals

- Bevrijdings Festival Utrecht
Het Bevrijdings Festival Utrecht (BFU) is één van de veertien festivals die ieder jaar op 5 mei door het hele land georganiseerd worden om de vrijheid te vieren. BFU is een eendaags festival en trekt gemiddeld zo'n 30.000 bezoekers. Bij elkaar wordt er door de productie, bezoekers, horeca en alle externe partijen veel afval geproduceerd. Een belangrijke motivatie om een interview aan te gaan met BFU was dat BFU als één van de eerste festivals een 'Green Key' keurmerk heeft.

- Werfpop
Werfpop behoort tot de middelgrote eendaagse festivals. Werfpop is een festival in Leiden en trekt gemiddeld per jaar zo'n 25000 bezoekers. Werfpop is de afgelopen jaren snel gegroeid, maar wordt nog steeds volledig geproduceerd door vrijwilligers. Werfpop is om die reden een interessante partij. In hoeverre besteden vrijwilligers met beperkte tijd aandacht aan duurzaamheid? Heeft de omgeving van het festival (in een park) invloed op het afvalbeleid? Hoe kijkt de organisatie aan tegen duurzaam afval verwerken.
- Into The Great Wide Open
Into The Great Wide Open is de opdrachtgever van dit onderzoek, en de partij waar het uiteindelijke management product voor geschreven zal worden. Into The Great Wide Open is een festival wat zich midden in de natuur begeeft, en daarnaast een festival wat nog vrij jong is. Hoe kijken zij aan tegen duurzaamheid, en welke rol speelt het binnen de organisatie? Het interview met de producent van Into The Great Wide Open (Govert Reeskamp) is een gecombineerd interview met Govert, alsmede duurzaamheids expert.

- Experts

- Govert Reeskamp
Govert Reeskamp is producent is bij het festival Into The Great Wide Open, tevens expert op het gebied van duurzaamheid en projectleider bij het initiatief 'Duurzame Evenementen Utrecht'. Govert heeft veel kennis van de verschillende gebieden op het gebied van produceren in combinatie met duurzaamheid. Hij is daarmee een ideaal persoon om te interviewen. En ook inspirerend aangaande deze materie.
- Erik Saaltink
Erik Saaltink is de boswachter van Vlieland, en daarmee eigenlijk de beheerder van de natuur op het eiland Vlieland. Erik is nauw betrokken bij het festival Into The Great Wide Open en let daar bij, uiteraard, voornamelijk op de duurzame aspecten van het festival. Erik is de ideale gesprekspartner voor dit onderwerp. Erik bekijkt alle onderdelen van een festival, en het duurzaam afval verwerken vanuit een totaal ander perspectief als de eerder genoemde festivals, en afvalverwerkers. Namelijk vanuit het perspectief; het behoud van de natuur waarin je, je begeeft.

Bijlage 3 – Uitwerking interview met ‘Van Gansewinkel

Uitwerking interview met Otto Friebel, Van Gansewinkel groep.

Plaats gevonden op 11 april 2013, Vlaardingen

Introductie van het onderwerp

Vr. Van Gansewinkel werkt in de Benelux?

Antw. Ja, in ieder geval in een groot deel van Europa. In negen landen in Europa, maar we zijn marktleider in de Benelux, dat is onze thuismarkt. We zien centraal Europa meer als groeimarkt, de Benelux is het belangrijkste voor ons.

Vr. Is dit vooral zakelijk afval, of is dit ook voor gemeentes en overheden?

Antw. Ja, het is eigenlijk allebei. Gemeentes hebben de plicht om het afval bij de burger op te halen, maar ze hebben de vrijheid om het uit te besteden aan een bedrijf. Sommige gemeentes doen dat, vaak in kleine gemeentes met ongeveer 4000 huishoudens, dan heeft het geen nut om daar een afval verwerking voor op te zetten. Dus die vragen dan aan ons, of wij dat voor hen kunnen doen. Grote gemeentes doen het vaak zelf, bijvoorbeeld Rotterdam en Amsterdam. Maar grote gemeentes kunnen het ook weer uit besteden, zoals Den Haag, zij besteden het ook aan ons uit in een publiek private samenwerking. Dat doen we in Eindhoven bijvoorbeeld ook. Daarnaast kunnen gemeentes die het zelf doen ook nog eens hun afvalstoffen bij ons kwijt. Wij zitten in de hele keten, van inzameling tot recycling tot ‘waste of energy’. En voor dat gehele spectrum, of een deel daarvan kunnen gemeentes bij ons terecht. Dus dat is een deel van ons werk, maar het voornaamste deel aan omzet en inzet is in de business to business markt.

Vr. Daar vallen dan ook de festivals onder?

Antw. Ja correct.

Vr. En bent u dan vertegenwoordiger van, van Gansewinkel?

Antw. Dat hangt er vanaf hoe je het bekijkt. Ik ben de public- development manager bij Van Gansewinkel. Ik werk vanuit de van Gansewinkel groep. Ik heb contacten met alle externe stake holders. Dus het is niet zo dat ik containers verkoop, dat deed ik een grijs verleden, maar ik probeer nu de belangen van het bedrijf te behartigen, in Den Haag, in Brussel. Maar ook naar onze externe stake holders, dus bijvoorbeeld MVO Nederland of het bureau van Braungart. Dus al dat soort bordjes probeer ik een beetje in de lucht te houden. En in de gaten te houden wat er gebeurt.

Vr. U noemde zojuist al een aantal namen, onder andere Braungart, hij is één van de initiatief nemers van het Cradle to Cradle principe. Dat pretenderen jullie ook

heel erg op je website, hoe zie je dit terug in het proces? Jullie zamelen het afval in, is dat dan voor- of nascheiding? Of is dat afhankelijk van de klant?

Antw. Ehmm, het is beide, maar het hele traditionele inzamelen past niet echt bij de Cradle to Cradle filosofie. Binnen de Cradle to Cradle filosofie zijn we meer op zoek naar partners, waar we specifieke opdrachten voor doen. Als je kijkt naar Arend wat we hebben gedaan, die stoelen waar je op zit. Op het moment dat die einde gebruiksfasen hebben, dan worden ze door ons ingezameld, wij demonteren ze en we leveren de spullen weer terug aan Arend. Op het moment dat zo'n stoel in een container komt, zoals daar van de gemeente Vlaardingen, ja dan kunnen we er echt helemaal niets meer mee. Dan is het zo vervuild en vermengd en als zodanig onherkenbaar. Dus het gaat echt om goede, gedefinieerde eindeloze kringlopen. Dat is meer de samenwerkingen die we zoeken. En als je meer kijkt naar het praktiseren daarvan zie je dat je heel vaak in kaskades werkt. En daar een label aan hangt.

Vr. En van Gansewinkel faciliteert dan van de gebruiker, die de stoel weg doet, dan haalt van Gansewinkel ze op, demonteert ze, zorgt dat alles gesorteerd is en brengt het weer bij de juiste leverancier terug om het weer terug in productie te brengen?

Antw. Ja klopt, maar dan moet je bij gebruiker vooral denken aan wat grotere kantoor complexen waar vier, vijf, zes honderd stoelen in één keer worden weg gedaan. Want met 1 stoel...

Binnen de Cradle to Cradle filosofie wordt er ook gesproken over de driehoek Equity, Ecology en Economie. En als economie niet klopt, kun je er beter mee stoppen. Want dan heeft het gewoon geen nut. Dus je moet echt wel schaal grootte hebben om daar iets mee te kunnen.

Vr. Op de website van jullie staat ook een samenwerking met TNO, dat is de afvalwijzer, kun je daar iets meer over vertellen?

Antw. In mijn beleving heeft TNO gewoon een opdracht gehad van ons om te kijken wat de milieu effecten zijn van recyclen ten opzichte van verbranden van bepaalde materialen. Met name hebben ze gekeken naar wat traditionele stoffen zoals glas, papier en plastics. Restafval hebben ze geanalyseerd, dat is die samenwerking. En op die afval barometer kun je heel goed kijken wat grosso modo voor een gemiddeld mkb bedrijf, wat het verschil zou zijn in co2 uitstoot.

Vr. Dus het is eigenlijk een soort van marketing tool die je kunt gebruiken om aan een bedrijf te laten zien van hé, dit is wat er met jullie afval gebeurt?

Antw. Je kunt het een marketing tool noemen, je kan het ook een bewustwordings tool noemen. Want heel veel bedrijven roepen wel dat ze groen willen werken, en groen willen zijn. En heel vaak kopen ze dan een Toyota Primus voor de werknemers en zetten ze drie bomen neer en zijn ze groen. Maar het gaat eigenlijk veel verder. En onze bedrijfstak heeft natuurlijk jaren lang in het verdom hoekje gezeten. Maar

dat begint langzaam aan professioneler te worden, of eigenlijk is dat de laatste paar jaren in een stroomversnelling gekomen. Door een aantal kreten, alleen die kreten moet je natuurlijk wel kunnen staven en inzicht in kunnen geven. Dat doen we met de milieu barometer. En laten zien wat we al jaren doen.

Want het Cradle to Cradle principe is leuk, maar in feite zijn we al jaren bezig met 1 van de principes namelijk afval is voedsel.

En wij vinden dat allemaal prima.

Vr. Merk je dat het daarmee een nieuwe trend is in de bedrijfstak? Dat mensen zich ineens bewust worden van het feit dat ze iets kunnen met hun afval?

Antw. Ja absoluut.

Vr. Zijn de bedrijven zich dan al helemaal bewust van het feit hoe dat moet? Of is dat juist iets waar van Gansewinkel in kan faciliteren.

Antw. Dat hangt een beetje van het type bedrijf af. Grote bedrijven hebben gewoon een eigen R&D afdeling. Omdat ze ook zien dat de grondslag van heel veel concepten als Cradle to Cradle, en mvo daarom vraagt. Eigenlijk ligt de basis bij de grondstoffen schaarste. Als er dadelijk geen grondstoffen meer zijn, kunnen grote bedrijven de tent wel sluiten, en dat willen ze natuurlijk niet. En daarin zijn ze aan het kijken naar welke mogelijkheden er zijn om primaire grondstoffen, te vervangen voor secundaire grondstoffen. En hun proces zo kunnen aanpassen dat hun afvalstoffen weer grondstoffen kunnen worden. En dat is alweer een volgend stapje. Ze proberen steeds meer economisch gezien, meer waarde te genereren met hun producten en hun productie proces.

Vr. Cradle to Cradle is een term en principe wat een trend is op dit moment in de afval markt. Zijn er meer van dat soort trends en ontwikkelingen te zien?

Antw. Ja het, zijn bewustwordings processen. Je hebt de Natural step volgens mij, dat komt uit Australië. Dat is ook zo'n soort beweging. Dan heb je 'Jan Jonker' die heeft Our Common Future opgericht. Je ziet in Delft de studie duurzame grondstoffen. Dus het hangt allemaal wel een beetje om dat thema grondstoffen heen. En ik denk dat Braungart er een heel mooi model omheen heeft gehangen waarmee je er ook geld mee kunt verdienen. Alleen is de wereld daar in sommige gevallen nog niet klaar voor. Dat heeft heel erg te maken met milieu wetgeving. Als je een oppervlakte water ontreinigings heffing hebt en die betaal jij om vuil water te mogen lozen. Dat kost dat een hoop geld. Als jij iets doet om dat water op te vangen en niet meer te hoeven lozen op het riool, of eigenlijk gewoon schoner water loost als dat er uit de lucht naar beneden komt, krijg je geen korting in sommige gevallen op je oppervlakte water verontreinigings heffing. Ja als je dat soort dingen niet doet, dan versnel je ook het proces en dat veranderende proces van duurzaamheid niet.

Vr. Maar is dat denk je wat iets is wat nog wel gaat komen vanuit de overheden?

Antw. Ik hoop het wel. Je ziet nu dat overheden toch hun gaten in hun begroting proberen te dichten met dat soort heffingen. Die ondoorzichtig zijn. Kijk bijvoorbeeld naar de WOZ. De waarde van de huizen gaan omlaag, maar uiteindelijk gaat de waarde per eenheid die je moet betalen omhoog. Per saldo betaal je als burger net zoveel.

Vr. En zo proberen ze dat met dat soort heffingen op het gebied van afval ook hun begrotingen passend te krijgen?

Antw. Ja er moet ergens geld vandaan komen. Je kunt er dan ook voor kiezen om het geld te halen uit niet duurzame initiatieven. Dus je gaat dan de bedrijven die niet duurzaam zijn, meer belasten. Daar zit ook een gevaar in dat je bedrijven uit jouw gebied gaat weg jagen, en dat ze zich ergens anders gaan vestigen, in België of in Duitsland.

Vr. Is dat iets wat je al ziet gebeuren? Je hoort bijvoorbeeld wel eens van bedrijven die naar Luxemburg trekken vanwege het belasting voordeel. Zie je dat ook op het gebied van afval?

Antw. Nou je merkt wel verschil tussen de lidstaten onderling. Uiteindelijk zit je met 27 lidstaten en de wet en regelgeving wordt gemaakt in Brussel, alleen niet iedereen houdt zich daaraan. Wij zijn als Nederland wel een beetje het braafste jongetje van de klas. Dus alle eisen en normen proberen wij wel goed in te vullen. Ik zie nu niet dat bedrijven zich gaan verplaatsen om dat soort redenen, tot nu toe. Sowieso kun je, je afvragen of er hier binnen Nederland nu nog veel industrie is. Ja het haven complex in Rotterdam, maar dat komt natuurlijk door de haven. Maar veel andere maak dingetjes hebben we niet.

Vr. En is er dan een verschil wat je kunt benoemen tussen België en Nederland?

Antw. Ja er zit een verschilletje in de benaming. In Nederland zit een verschil in de benaming. In Nederland hebben de afval verwerkings installaties een R1 status. Dan moet je een bepaald percentage recovering doen, je levert dan een bepaald percentage stoom of energie. En in België is heel erg de discussie gaande. Daar is het geen R1 maar D10. Dat is definitieve verwijdering en daarmee hoef je dan weer niet die energy recovering in te vullen. Dus daar zit wel wat verschil in. Dat betekent dat je in Nederland, omdat je die R1 status hebt, afval uit het buitenland mag importeren. Bijvoorbeeld afval uit Engeland of Italië importeren. In België mag dat dan weer niet, maar daar is voldoende afval. Nadeel daarvan is dat België ook niet mag exporteren, hou het maar lekker daar. Terwijl wij in Nederland eigenlijk zitten te springen om rest materiaal, omdat we nog capaciteit in onze centrales hebben. Er is verschil. En met name in de meer zuidelijke landen zie je toch wel dingen gebeuren waardoor ze materiaal niet meer hoeven te exporteren, maar toch op een wat minder milieu vriendelijke manier mogen verbranden. Of zelfs mogen storten nog.

Er zijn best wat landen in het zuiden die niet genoeg verbrandings capaciteit hebben en het dan maar storten.

Vr. In Nederland is het storten heel erg ingeperkt toch? Pas als alles is gedaan om al het afval duurzaam te verwerken, wat dan nog over is, mag worden gestort?

Antw. Ja, als er geen andere nuttige toepassing is, dan moet dat worden gestort. Of in depot leggen. Bijvoorbeeld een grondstof als asbest, daar kun je helemaal niets mee.

Vr. Als we iets meer op de festivals en evenementen richten. Daar is een trend bijvoorbeeld heel erg de PLA beker, die mais beker. Maar dat is een beetje een discussie punt omdat er gebruik wordt gemaakt van voedingsmiddelen om het te produceren. Maar vervolgens is het ook het verwerkings proces omdat de PLA beker heeft een jaar nodig om te verwerken en GFT slechts 8 tot 10 weken. Nu zit er in Lelystad wel een verwerker zit die de PLA bekers kan verwerken, die zit met capaciteits problemen. Hoe gaat dat bij van Gansewinkel, leveren jullie die wel in? Hoe gaat dat?

Vr. Ik vind het wel een hele goede discussie. Heel vaak wordt die festival wereld en problematiek gericht op de beker, want dat is het meest zichtbaar eigenlijk. Maar als je kijkt naar de statistiek, dan is dat in verhouding maar het minste wat daar vrij komt op een festival, maar dat even los daarvan.

Wij kiezen als bedrijf niet voor een bepaald type beker. Het maakt ons niet veel uit welk materiaal het is. Wat wij eigenlijk willen dat er per festival gewoon een eenduidig type beker wordt gebruikt. Of allemaal PLA of allemaal PE enz.

Als het maar allemaal hetzelfde is, want als het allemaal vermenging is, kom je met een hele grote bak plastic aan, en daar zit van alles door elkaar heen en kun je er vervolgens nog niets mee. Een beker is ook heel vaak een marketing artikel voor de leverancier van de drank. Dus als Coca Cola zegt van ik wil graag voor mijn Cola een rode beker, want dat vind ik gaaf op zo'n festival. Ja dan zit je ineens met een rode beker, en van welke grondstof dat dan is gemaakt... niemand ziet het. Althans, niet de consument. Vervolgens komt Heineken met een nieuw biertje Ice Gold, en daar moet dan weer een soort vleugje groen in zitten. Ik zet niet dat het zo is, maar als marketing artikel gebruiken ze dat. En is eigenlijk de beker ongeschikt aan het marketing doel, en dat kan weer van een andere grondstof zijn.

Als je die bedrijven bij elkaar krijgt, en daar zijn wij als van Gansewinkel heel hard mee bezig, om tijdens bepaalde festivals alleen maar bekers te gebruiken van een bepaald type materiaal, dan zijn wij al hartstikke tevreden. Het leuke is, je hebt het over PLA en het verwerkingsinstallatie, ik zou wel eens willen weten, wat nu de waarde is van PLA, om dat te composten. Op het moment dat je het terug brengt naar een mono melkzuur, dat je het weer depoliminiseert, dan heb je er misschien wel veel meer aan, als compost.

Wat is de voedingswaarde van zo'n beker? Ik weet het niet. En dat is met papieren bekers ook. Wat is nu de voedingswaarde van zo'n beker?

Misschien is het wel, en dat je moet niet begrijpen als de lobby van een afval verbrander. Maar misschien is de waarde van het verbranden (de warmte en energie) wel beter als de voedingswaarde van het composteer proces. Er zijn zoveel studies gemaakt. TNO heeft ze gemaakt, TU, iedereen laat studies uitvoeren wat het beste is. In feite is, maar dat is mijn interpretatie, de uitslag afhankelijk van wie het onderzoek betaald. Ik heb zo'n pak papier met allemaal weetjes over bekers. Wij zeggen dan, zorg er nu gewoon voor dat je één soort materiaal hebt, dan heb je voldoende massa en homogeniteit, om er wat mee te doen. Met al die gemengde fracties...

Ik kan je een voorbeeld geven. 2/3 jaar terug was er een festival in Amsterdam, werd er PLA gepropageerd. Dus er moesten allemaal dure PLA bekers gekocht worden. Omdat het zagezegd beter was voor het milieu. Maar aan het einde van het festival zijn al die bekers gewoon in een grote bak gedonderd en afgevoerd. Omdat men wel aan de voorkant had nagedacht over hoe het moest, maar niet aan de achterkant. Dan ga je natuurlijk wel helemaal nat. Je moet de complete cyclus bekijken.

Vr. Er zijn een aantal festivals, bijvoorbeeld BFU, heeft bijvoorbeeld de Green Key. Die zijn heel bewust bezig met wat ze er aan de voorkant uitgeven aan de consument, dat, dat één en het zelfde product moet zijn. Maar die lopen er heel erg tegen aan dat het bordje waar ze het eten op uitgeven, van het zelfde materiaal als het bekertje is, maar omdat er etensresten achter blijven op het bordje, valt het weer onder het restafval. Op jullie website zag ik dat jullie een systeem hebben om de voedselresten te scheiden van het bordje, of net waar het op zit.

Antw. Ik weet niet precies waar je dat vandaan hebt. Maar dat is meer gericht op supermarkten. Waar bijvoorbeeld potjes over datum jam worden ingeleverd. Wij maken die potjes leeg en vervolgens gaat die jam eruit. Misschien dat je dat bedoelt.

Wij hebben ook dit ding, is een beetje lastig opnemen, in alle kantoren. Daarmee kun je handmatig je scheiding doen. Je kunt het dan in 5 fracties in al je kantoren al voor scheiden.

Vr. Dit wordt dus ook apart opgehaald?

Antw. Nee, zeker niet. Dat is een grote misvatting die bestaat. Dat is dat al het afval wat apart wordt ingezameld, uiteindelijk weer in een grote bak terecht komt. Als je kijkt naar papier, dat levert gewoon geld op, dus waarom zouden we dat weer bij het restafval gooien, wat geld kost om te verbranden. Dat is niet logisch. GFT heeft een veel lagere verwerkings prijs als rest afval, dus dat ga je ook niet bij elkaar gooien. En met glas is dat net zo.

Dan ben je idioot als je het gaat verbranden. Maar ja, je zit wel met verschillende restricties.

Het verhaal van het festival in Utrecht ken ik verder niet. Ik weet ook niet hoe het wordt ingezameld. Wordt het ingezameld als plastic, of als biologisch afbreekbaar plastic, ik heb geen idee.

Vr. Kan van Gansewinkel bij festivals ook advies geven over hoe het afval wordt gescheiden/ingezameld. Want u zei net dat bekers slechts een fractie van het afval is. Wat is dan misschien nog wel een grotere vervuiler.

Antw. Ehmm ben je wel eens op Lowlands geweest? Als je kijkt op de dag na het festival. Mensen nemen tentjes mee, koelboxen enz. En dat laten ze allemaal liggen. Sommige tentjes worden definitief onbruikbaar gemaakt door er op te gaan springen. Als je kijkt naar hoeveelheden zijn dat wel enorme hoeveelheden afval. Als je kijkt naar de opbouwfase, hoe de decors worden opgebouwd. Wat zit daar nog aan vuil resten bij, of bij het afbreken van de decors. Qua tonnen zijn dat wel enorme hoeveelheden.

Vr. Dus eigenlijk komt er misschien vanuit de productie, nog wel veel meer afval, als vanuit de bezoeker/consument?

Antw. Wij zijn vorig jaar, naja dat mag ik wel zeggen, met ID&T hebben wij een contract gesloten om hun festivals te gaan verduurzamen. Wij zijn gaan meten waar nu het meeste vuil uit kwam. En dan niet alleen met de bekers, maar ook met de bewustwordingen en zichtbaarheid duidelijk te krijgen. Ik weet de resultaten niet uit mijn hoofd, een collega van mij heeft dat gedaan.

Maar je mag er vanuit gaan dat het wel overeenkomt.

Kijk bijvoorbeeld naar een festival als Defkon wat plaats vond. Bij zo'n vuurwerk show, wat daar allemaal aan pyrotechnisch materiaal wordt verzameld. Dat is niet niks.

Vr. Welcome to the future is een beetje hun duurzame speeltuin toch?

Antw. Ja dat zou kunnen dat weet ik niet precies.

Vr. Als je het Cradle to Cradle principe en festivals bij elkaar zouden voegen. Denk je dat er een toekomst is, ik weet bijvoorbeeld dat de TU Delft bezig is om te kijken of het afval wat geproduceerd wordt, de grondstof van het jaar daarop is. En uiteraard niet letterlijk.

Antw. Hangt voor een heel groot deel af van de materialen die je gebruikt. Je hebt verschillende soorten festivals. Als je kijkt naar de Parade bijvoorbeeld, zij hebben er bewust voor gekozen om met harde materialen te werken, porselein, glas. Die hebben weer een hele andere samenstelling van hun afval. Dus hun catering afval, dat zijn eigenlijk alleen maar snij resten en borden resten, en verder bijna niks. En verder hebben ze wat flyers en papier afval. En dat kan heel goed weer een grondstof zijn voor het jaar daarop. En dat moet je dan zien in figuratieve zin. Dat geldt voor glas natuurlijk ook, en met voedsel kun je natuurlijk ook van alles. Dat wordt denk ik voornamelijk gecomposteerd, en kan natuurlijk ook als biomassa installaties. Praat je naar grotere publieks festivals of Middle of the Road festivals Imporium, Dephkone. Daar heb je ook een hele grote mix. Daar mag je

bijvoorbeeld al niks meenemen. Daar werken ze in sommige gevallen ook al met statiegeld machines. Dus daar heb je het principe wat je erin gooit, krijg je er ook weer uit. Dus daar kun je wel een goede scheiding maken.

Maar je moet ook het primaire proces niet vergeten. Van zo'n festival natuurlijk. Als jij in de rij staat bij zo'n festival wil je wel snel je drinken of je eten hebben. Zo'n keuken is gericht op omzet en snelheid. Dus je moet de processen in de voorbereiding al goed bedenken.

Vr. Het hangt dus ook voor een groot deel samen met de product keuze die je van te voren maakt. En ook de afspraken daarna over hoe dat wordt verwerkt?

Antw. Ja klopt. Als je kijkt naar Dephkone, hebben we vorig jaar een aantal proefeilanden neergezet. Waarbij je als bezoeker je eigen afval in kon gooien en scheiden. En als je daar al ziet dat je interne dienst niet goed is gaat het fout. Als er afval bakken staan die helemaal vol zijn, dan heeft de bezoeker zoiets van ik gooi het op de grond, of ik zet het erop, maar dan valt het uiteindelijk ook allemaal weer op de grond. Daarmee verziek je, je eigen systeem. Dus de interne logistiek is ook heel belangrijk. Daarom hebben wij in dit geval bij Dephkone, er vorig jaar voor gezorgd dat er één mannetje van ons, gedurende het hele festival aanwezig was om dit soort dingen in de gaten te houden.

Vr. En dan nog meer een specifieke vraag. Kent u het festival Into The Great Wide Open?

Antw. Nee

Vr. Dat is een festival op Vlieland, wat natuurlijk afhankelijk is van de capaciteit van het eiland. Dat is ongeveer 6 à 7 duizend bezoekers.

De grap is, wat je daar op het festival ziet is dat de locaties zich allemaal in de natuur bevinden op het eiland. Dat maakt dat de mensen zich al veel bewuster zijn van de natuurlijke omgeving, iedereen voedt elkaar op, bv. je sigaretten peuk gooi niet op de grond. Mensen worden vanzelf getriggerd door de omgeving om het afval te scheiden. En omdat je op het eiland zit, het transport is duur, gaat alles in een pers container, want je moet het zo compact mogelijk vervoeren. Als het dan in een perscontainer is geweest, kan het daarna nog weer gescheiden worden?

Antw. Als afval uit een perscontainer komt, bijvoorbeeld een 20 kub, dan is het daarna 80 kubieke meter 'zooi'. Dat kun je niet handmatig scheiden, dat is niet te doen. Er zijn wel studies gaande om dat machinaal achteraf te scheiden. Heeft ook te maken met het verpakkingen besluit. Veel grote gemeentes krijgen het niet voor elkaar om aan de afspraken te voldoen die zijn gemaakt met de VNG en verpakking Nederland en de Tweede Kamer. Om zoveel mogelijk materiaal apart te houden. Dus ja dan moet je iets bedenken om dat achteraf uitelkaar te halen. Op dit moment is er nog niet echt een hele goede techniek voor in Nederland die dat kan. Maar ik voorzie daar wel mogelijkheden voor in de toekomst. Maar het betekent ook weer andere dingen.

Bijvoorbeeld dat de waarde van je energie centrale aanzienlijk naar beneden gaat. Als je plastic verbrandt, krijg je behoorlijk wat energie vrij. Als die plastic eruit gehaald wordt, gaat die energie waarde er weer anders uit zien. Omdat de capaciteit weer minder wordt.

Het kan dus zijn dat je dan ineens afval uit het buitenland gaat halen, om toch aan die capaciteit te kunnen voldoen. Je ziet dan een splitsing in de industrie. Een hele duurzame kant, zoals van Gansewinkel. Wij zijn bijvoorbeeld de grootste verwerker van laptoppen, computers, vriezers e.d. dat wordt allemaal machinaal uit elkaar gehaald, en daar worden dan metalen en plastics uit gesorteerd, en dat zou je dan straks ook met andere materialen kunnen gaan doen.

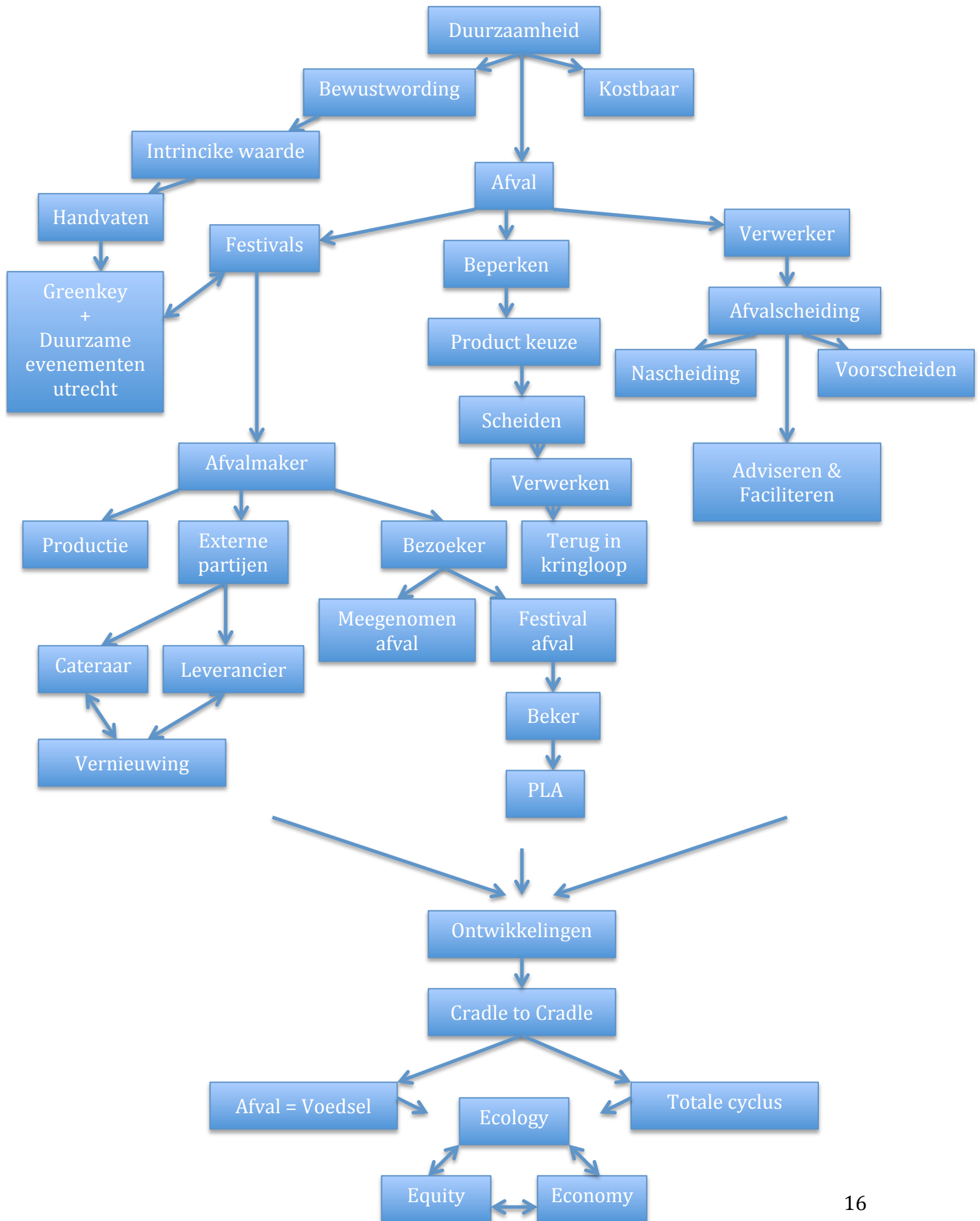
Dus bijvoorbeeld bedrijfsafval kan straks rijk zijn aan grondstoffen vanuit ons eigen land om dat we de voorkant goed geregeld hebben. En een klein deel van de verwerking is restafval.

En die rest capaciteit kun je misschien wel uit het buitenland halen. Dus dan krijg je eigenlijk een import van materialen, je krijgt energie import en je kan dadelijk misschien grondstoffen gaan exporteren. Dat is wel een hele nieuwe industrie. Maar ook dat is weer afhankelijk van de wet en regelgeving in Brussel. Want als alle landen energie centrales gaan neerzetten, is er ineens weer over capaciteit.

Dus Ik zou zeggen, probeer in ieder geval in landen om ons heen die nog geen verbranding hebben, laat die nu proberen om die slag met verbranding over te slaan, en bijvoorbeeld al te gaan kijken naar hergebruik van materialen. En laat dan de ovens die er al zijn maar gewoon draaien.

Hartelijk dank voor het interview!

Bijlage 4 codeboom interviews

Bijlagen 5 Audio opnames interviews

Op de cd-rom die u hieronder vindt, kunt u alle audio opnames vinden die zijn gemaakt tijdens het afnemen van de verschillende interviews.

Niets van deze opnames mag worden verveelvoudigd, opgeslagen en/of openbaar worden gemaakt, zonder toestemming van de uitgever. De audio opname mogen alleen voor intern en eigen gebruik worden beluisterd. Er wordt op vertrouwd dat u op een correct wijze zult omgaan met de gegevens.

Fragment 1 – Interview met Marije van Kapel – Bevrijdings Festival Utrecht

Fragment 2 – Interview met Govert Reeskamp – Duurzaamheids expert en producent Into The Great Wide Open

Fragment 3 – Interview met Klaas-Jan Alma – Omrin

Fragment 4 – Interview met Otto Friebel – Van Gansewinkel

Fragment 5 – Boukje Tijsterman – Werfpop

Fragment 6 – Erik Saaltink – Staats Bosbeheer Vlieland

jouw festival AFVAL, is onze GRONDSTOF
- document 3, management product-

Pieter Lustig
Music Management

Praktische gegevens

Titel: *Jouw AFVAL, is onze GRONDSTOF*
- Het Onderzoek-
Product: Document 3.0, Management Product
Naam: Pieter Lustig
St. Nr.: 2093723
Afst. richting: Music Management
In opdracht van: Into The Great Wide Open
Interne begeleidster: Carolien Hermans
Externe begeleider: Govert Reeskamp
Datum: 10 mei 2013

Contact gegevens

Naam: Pieter Lustig
Adres: Spaaklaan 7
3527 SB
Utrecht
Tel: 06 53 52 38 03
Email: pwelustig@gmail.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande toestemming van de auteur

(<http://slant.investorplace.com/files/2012/10/landfill.jpg>)

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1.0 Huidige afvalverwerking Into The Great Wide Open	5
1.1 Huidige afvalverwerking Into The Great Wide Open	5
1.2 Afval verwerking op Vlieland	5
2.0 Uitslagen onderzoek	6
2.1 Afval en de festival productie	6
2.2 Afval en de externe partij	6
2.3 Afval en de festival bezoeker	7
2.4 Afval en de verwerker	7
3.0 Aanbevelingen aangaande afval tijdens Into The Great Wide Open	8
3.1 Afvalverwerken 'op kantoor'	9
3.2 Duurzaam afval verwerken 'in productie'	11
3.3 Duurzame ideeën.... Vragen om ontwikkeling	16
3.4 Cradle to Cradle, afvalcirkels op het eiland	17
Slotwoord	18

Inleiding

Dit management product is ontstaan vanuit het onderzoeks rapport 'jouw festival AFVAL, is onze grondstof'. Het rapport is geschreven, in opdracht van Into The Great Wide Open (IGWO), door Pieter Lustig, student aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Het rapport heeft betrekking op duurzame afvalverwerking tijdens festivals. Vanuit het onderzoeksrapport, wat meer ingaat op duurzame afvalverwerking in het algemeen tijdens festivals, is dit management rapport geschreven en dit is specifiek gericht op het festival Into The Great Wide Open. Dit management product is als los document te lezen. Voor meer verdieping, of achtergrond informatie kunt u het bij behorende onderzoeksrapport lezen.

1.0 Huidige afvalverwerking Into The Great Wide Open

Doordat het festival IGWO zich afspeelt op het eiland Vlieland kent het enige beperkingen in haar afvalverwerking. Voordat de aanbevelingen (hoofdstuk 3) gegeven worden, zal hier in hoofdstuk 1 uiteen worden gezet hoe de huidige afvalverwerking van IGWO is. In paragraaf 1.2 wordt uiteen gezet wat de mogelijkheden zijn die de gemeente Vlieland kan faciliteren.

1.1 Huidige afvalverwerking Into The Great Wide Open

De gemeente Vlieland faciliteert zelf de afvalinzameling op het eiland Vlieland. Uiteindelijk wordt het afval verwerkt door de afvalverwerker Omrin, de afvalverwerker van de provincie Friesland. Het afval wordt vanaf Vlieland getransporteerd naar de verwerkings installatie van Omrin, waarna zij, Omrin, het proces overnemen.

Het afval wat tijdens het festival wordt geproduceerd, wordt nu voor het grootste gedeelte opgehaald door de gemeente. De enige twee afval stromen die gescheiden worden zijn glas en restafval. Het restafval van 'het sportveld' (de hoofdlocatie van IGWO) wordt opgehaald door de pers/kraak wagen van de gemeente Vlieland. Dit zelfde geldt voor het restafval van de locatie Vuurboetsduin. Het restafval van de boslocatie wordt iedere ochtend tijdens het festival opgehaald door de productie en in de perscontainer van Camping Stortemelk gestort. Uiteindelijk komt ook dit afval weer bij Omrin terecht. Het glas afval wordt wel gescheiden en uiteindelijk ook opgehaald door de gemeente Vlieland. Na het festival is er tijdens de breek veel hout afval. Dit wordt apart afgevoerd. Afgelopen jaar (2012) was dit ongeveer 30 kubieke meter.

1.2 Afvalverwerking op Vlieland

Zoals eerder genoemd faciliteert de gemeente Vlieland zelf het inzamelen van het afval op Vlieland. De meest 'voorkomende afval stromen' tijdens het festival IGWO zijn: glas, papier, hout, GFT, plastic en restafval.

Van deze afval stromen kan de gemeente Vlieland glas, papier, hout en restafval faciliteren. Plastic en GFT-afval wordt op Vlieland niet apart ingezameld.

De gemeente Vlieland heeft van de provincie Friesland een vrijstelling gekregen voor het inzamelen van GFT-afval. Dit hoeft niet ingezameld te worden omdat er te weinig GFT-afval op het eiland aangeboden wordt door de bewoners. Er treedt dan te veel gisting op. De kwaliteit van het GFT-afval is daardoor te laag. Daarom heeft de gemeente hiervoor een ontheffing gekregen.

2.0 Uitslagen onderzoek

De afgelopen maanden is er onderzoek gedaan naar afvalverwerking tijdens festivals en evenementen in het algemeen. (document 1.0, het onderzoeksrapport). Uit het onderzoek is gebleken dat binnen het onderzoek er drie subgroepen te onderscheiden zijn die van invloed zijn op de manier van duurzaam afval verwerken tijdens een festival of evenement. Hieronder kunt u per groep de belangrijkste bevindingen van het onderzoeks in het kort lezen.

2.1 Afval en de festival productie

De productie van een festival produceert, in vier fasen van de organisatie afval. Tijdens de pre- productie, de bouw, de showdagen en de breek van een festival wordt afval geproduceerd.

Voor een productieteam is tijdens de pre-productie van een festival de locatie , bepalend voor de mogelijkheden die zij hebben met betrekking tot het verwerken van afval. De pre- productie van Into The Great Wide Open vind plaats in Amsterdam.

Toch kan, zelfs als de mogelijkheden van de locatie beperkt zijn (alleen restafval), bewust omgegaan worden met afval. Dit kan op makkelijke manieren zoals het bewust inkopen van de benodigde middelen en groot inkopen dit beperkt het afval van het verpakings materiaal. Daarnaast kan er gekozen worden voor duurzame producten.

Uit het onderzoek is gebleken dat organisaties dit vaak lastig vinden. Om hier mee te starten kost vaak veel onderzoekstijd en die tijd wordt liever besteed aan het produceren van het evenement of festival. Een mogelijke oplossing is één iemand verantwoordelijk maken voor duurzaamheid. Zodat deze er voor kan zorgen dat het onderwerp blijft leven, en dat het altijd op de verschillende agenda's van de vergaderingen staat.

2.2 Afval en de externe partij

De externe partijen, waar met name leveranciers en cateraars onder vallen, zijn van grote invloed op het afvalbeleid van een festival. Deze partijen bepalen voor een groot gedeelte het 'soort' afval dat geproduceerd zal worden. Uit het onderzoek is gebleken dat duurzaamheid bij veel leveranciers, maar ook bij cateraars, nog niet erg leeft.

Leveranciers zijn met name gericht op het zo veel mogelijk in één keer kunnen vervoeren van materialen, en het zo praktisch mogelijk verpakken en verwerken. Cateraars zijn wat dat betreft zich al wel iets meer bewust van duurzaamheid en haar 'ecologische afdruk' in het algemeen. Maar ook zij zijn in eerste instantie gericht op het zo snel, effectief mogelijk en goed bedienen van de consument. In de drukte wordt afval scheiden, of het zo duurzaam mogelijk omgaan met producten dan nog wel eens vergeten.

2.3 Afval en de festivalbezoeker

De festivalbezoeker, is de partij die het makkelijkst beïnvloedbaar is aangaande afval, maar daardoor ook het meest onvoorspelbaar.

Het afval wat op het festivalterrein wordt 'gemaakt' is te beïnvloeden vanuit de organisatie.

Het afval wat de bezoeker zelf mee neemt is lastiger te beïnvloeden. Maar dat afval kan wel goed gescheiden worden. Vaak is het zo dat de bezoeker geen eigen 'spullen' mee mag nemen het festivalterrein op. Dit moet geconsumeerd worden voordat de bezoeker het terrein op komt of anders worden ingeleverd.

Door op een goede manier te faciliteren kan het afval wat door de bezoeker toch wordt meegenomen goed gescheiden worden.

Het afval op het terrein kan ook goed beïnvloed worden. Zo kan er, bijvoorbeeld, gekozen worden om alle materialen zoals bestek, bordjes en bekens (veruit het grootste deel van het afval) van dezelfde grondstof te maken.

Het is wenselijk om bij het spoelwater achter de barren gebruik te maken van hardcups die hergebruikt kunnen worden. Als dit niet mogelijk is, moet er goed worden gekeken naar ander soort materiaal. Misschien kan er gekozen worden voor materiaal wat goed gescheiden kan worden en een hoog rendement heeft. Zodat er een nieuwe grondstof kan worden gemaakt.

2.4 Afval en de afvalverwerker

Afvalverwerkers zijn al jaren bezig met het duurzaam verwerken van afval. De laatste jaren is dit in een stroomversnelling gekomen, doordat duurzaamheid, en het bewust/'groen' omgaan met je omgeving steeds belangrijker is geworden, het is een trend. Principes als 'Cradle to Cradle' (afval=voedsel) hebben hier aanzienlijk aan mee geholpen, en hebben het duurzaam omgaan met afval meer inzichtelijk gemaakt.

Afvalverwerkers vragen vooral om het bewust kiezen van de grondstoffen en het correct scheiden hiervan. Een afvalverwerker kan een groot deel van het recycleren van afval faciliteren. Van het inzamelen, tot het weer afleveren als grondstof bij de fabrikant. Om hier maximaal rendement uit te halen is het van belang dat er ook van te voren goed wordt nagedacht over 'welk afval er gemaakt wordt'. De afvalstromen moeten van te voren in kaart worden gebracht. Voor een verwerker gaat het om hoeveelheid en een monostroom. Het is bijvoorbeeld van belang dat er één stroom plastic is, en niet vier verschillende soorten plastic stromen.

Overleggen, afstemmen en laten adviseren door en met een afvalverwerker kan veel opleveren.

3.0 Aanbevelingen aangaande afval tijdens Into The Great Wide Open vanuit het onderzoek

Vanuit het onderzoek zullen hieronder aanbevelingen worden gegeven voor Into The Great Wide Open.

Deze aanbevelingen zijn opgesplitst in aanbevelingen tijdens de pre-productie en aanbevelingen tijdens de productie.

Vervolgens worden er concretere aanbevelingen gedaan aangaande kringlopen met afval die op het eiland kunnen worden gemaakt. Voor de aanbevelingen wordt er naar de volgende afvalstromen gekeken: glas, papier, plastic, GFT, hout en restafval.

3.1 Duurzaam afval verwerken 'op kantoor'

Tijdens de pre-productie houdt Into The Great Wide Open kantoor in Amsterdam. Tijdens de pre-productie gaat het niet zozeer om het concreet duurzaam omgaan met afval, maar om het bewustwordingsproces. Dit bewustwordingsproces moet leiden tot het duurzaam omgaan met afval tijdens het produceren van het festival. Het is daarom van groot belang dat hiervoor draagvlak komt binnen de organisatie. Er zijn een aantal manieren om dit te bewerkstelligen. Het is raadzaam om een speciaal daarvoor uitgekozen persoon, verantwoordelijk te maken voor het aspect duurzaamheid tijdens het festival. Govert Reeskamp, tevens technisch producent, vervult deze rol al een aantal jaar tijdens het festival.

Aan deze verantwoordelijke persoon, de taak om er voor te zorgen dat duurzaamheid altijd op de agenda staat tijdens de vergaderingen en overleggen. Uiteindelijk moet dit er toe leiden dat de leden van de organisatie bij alles wat zij doen, en bij 'iedere beslissing die zij nemen' het aspect duurzaamheid laten mee wegen.

Vervolgens moet er van iedereen, die deel uitmaakt van de organisatie, gevraagd worden 'bewijs materiaal' te verzamelen. Dit 'bewijsmateriaal' moet bewijzen hoe zij duurzaam zijn omgegaan met het aspect afval tijdens de pre-productie.

Ook tijdens de evaluatie na het festival zal duurzaamheid op de agenda staan. Dan zal er

aan iedereen gevraagd worden hoe zij omgegaan zijn met 'duurzaamheid'.

Laat de leden van de organisatie zien, dat het vaak veel makkelijker is om duurzamer te werken en om duurzaam om te gaan met afval. Dit is vaak makkelijker dan dat men denkt. 'Pluk het lage fruit, waar je makkelijk bij komt'.

Stel bijvoorbeeld de vraag aan de marketing/PR afdeling of fysieke flyers wel echt nodig zijn? Misschien volstaat een digitale flyer tegenwoordig ook. Maak een mooie digitale flyer, en 'verban' de fysieke flyer. Dan worden de televisies die overal hangen om reclames te laten zien, ook overbodig.

Als er toch besloten wordt om fysieke flyers te verspreiden, let dan goed welk materiaal wordt gebruikt. Is er een duurzamere grondstof beschikbaar om te gebruiken bij het drukken van de flyer.

Zorg er ook voor dat duurzaamheid en duurzaam afval verwerken wordt meegenomen in de communicatie naar de bezoekers en geïnteresseerden. Op het moment dat een medewerker iets moet communiceren, gaat hij/zij zich er automatisch meer in verdiepen. Wellicht dat bezoekers er vragen over gaan stellen. Medewerkers worden hierdoor verplicht zich meer in het onderwerp te gaan verdiepen.

Dit bovenstaande kan allemaal gecoördineerd worden door degene die verantwoordelijk is gesteld voor het duurzaamheidsaspect.

Ook tijdens de pre-productie zal bewust moeten worden omgegaan met afval.

Koop bijvoorbeeld grootverpakkingen, in plaats van klein verpakkingen.

Kies bewust voor het gebruik van bepaalde materialen en neem, waar nodig, een duurzamer alternatief.

Maak medewerkers ervan bewust dat een groot gedeelte van het papier wat wordt geprint/gekopieerd/gescand wordt weggegooid. Maak bijvoorbeeld een groot bord boven de printer met de tekst 'weet je het zeker?'. Stimuleer als organisatie om zoveel mogelijk digitaal te doen, zodat er minder geprint hoeft te worden.

3.2 Duurzaam afval verwerken 'In Productie'

Om tijdens Into The Great Wide Open duurzaam om te gaan met het afval, moeten er een aantal stappen gemaakt worden, zowel tijdens de pre- productie, als tijdens de productie. Het proces is in afbeelding 1.0 (bladzijde xx) schematisch weergegeven.

Stap 1 Er moet gekeken worden naar de mogelijkheden van afvalinzameling van de gemeente Vlieland.

De gemeente Vlieland kan faciliteren in restafval, glas afval, oud papier en hout. De stromen GFT en plastic worden op Vlieland niet als aparte afvalstromen ingezameld. Het zou ideaal zijn als dit tijdens IGWO wel zo zou zijn.

Tijdens het festival is er veel meer afval, dan Vlieland anders heeft in 3 dagen. Hierdoor kan het tijdens het festival ineens wel interessant zijn om deze afvalstromen los in te zamelen.

In samenwerking met de gemeente moet er worden gekeken naar de mogelijkheden hiervoor.

Op het moment dat de gemeente Vlieland aangeeft dat dit niet mogelijk is, kan er verder worden gekeken. Direct contact zoeken met Omrin de afvalverwerker, is dan sterk aan te bevelen.

Stap 2 In gesprek gaan met de afvalverwerker, of met meerdere afvalverwerkers.

In het geval van IGWO is Omrin de meest voor de hand liggende verwerker. Omrin kan faciliteren, door het plaatsen van verschillende afvalbakken, apart inzamelen van afvalstromen. In het geval van IGWO dus ook voor de stromen GFT en plastic. De vraag is echter of de kosten opwegen tegen de baten. GFT bijvoorbeeld kan door middel van nascheiding, voor een groot gedeelte (dus niet maximaal) gescheiden worden uit het restafval.

Het kan goed zijn (maar dit is voor een groot gedeelte afhankelijk van stap 3, zie hieronder) dat het wel rendabel is om het plastic als aparte afvalstroom in te zamelen.

Stap 3 Bewust kiezen van de grondstoffen waarmee gewerkt wordt.

Door ervoor te kiezen dat bijvoorbeeld alle voedingsmaterialen van plastic worden gemaakt, ontstaat er een 'schone' stroom plastic afval.

Een veel gevoerde discussie is bijvoorbeeld de festival beker. PLA (ook wel maïs beker genoemd) wordt als duurzaam beschouwd omdat deze gecomposteerd kan worden. In de praktijk blijkt dat de capaciteit, die de verwerkingscentrale heeft, niet toereikend is voor de hoeveelheid PLA, hierdoor verdwijnt PLA toch vaak in de verbrandingsovens.

Door, in samenwerking met onder andere de verwerker, te kiezen voor een type plastic wat goed te verwerken en te recyclen is, wordt hier goed op ingespeeld. In overleg met de verwerker moet dan worden gekeken of dit type plastic goed te scheiden is middels nascheiding. Dan kan het met het restafval mee. Anders moet hier een aparte afvalstroom en dus inzameling voor worden opgezet. Plastic is slechts een voorbeeld (maar wel één in grote hoeveelheid aanwezig grondstof) waarnaar moet worden gekeken. In principe zou bovenstaande weg voor alle afvalstoffen van het festival moeten worden doorlopen.

Stap 4 Stimuleren van duurzaamheid bij de externe partijen.

Als festivalorganisatie kun je ervoor kiezen om van 1 type plastic gebruik te gaan maken. Op het moment dat de leveranciers van meerdere types plastic gebruik maken, treedt er alsnog vermenging op. Als organisatie kun je een leverancier niet dwingen om van een bepaald type verpakking gebruik te maken, maar je kunt het wel stimuleren.

Dit kan bijvoorbeeld door allereerst op zoek te gaan naar leveranciers en organisaties die open staan voor de duurzaamheidsgedachten.

Een tweede stap is het samen werken met andere festivals. Veel producten zijn op ieder festival nodig en vaak wordt er door meerdere festivals gebruik gemaakt van dezelfde leverancier. Op het moment dat de vraag naar een bepaald type verpakkings materiaal niet van één festival komt, maar van meerdere festivals, is de druk voor een leverancier om mee te gaan doen vele male groter.

Naast de externe leveranciers moeten ook externe cateraars worden gestimuleerd om op een duurzame manier om te gaan met hun afval. Als festivalorganisatie kun je vijf verschillende afvalbakken neer zetten, maar als de cateraar al het afval door elkaar gooit, heeft het allemaal geen zin.

Het kiezen van een cateraar is een belangrijke stap. Kies een cateraar die open staat voor de duurzame gedachten, of hier zelf al mee bezig is. Maak het daarnaast transparant voor een cateraar. Wees eerlijk over wat wel en niet kan met het afval, zo zorg je er voor dat de cateraar niet sceptisch wordt. Ook is het van groot belang dat het goed wordt gefaciliteerd door de cateraar (zie stap 6).

Stap 5 Het in kaart brengen en inventariseren van de te verwachten afvalstromen. Als het goed is, is er al in de eerdere stappen besloten om gebruik te maken van een x aantal grondstoffen voor de producten.

Daarnaast zijn er de externe leveranciers en cateraars die afval zullen gaan produceren. In het geval van Into The Great Wide Open worden van al deze partijen gegevens opgevraagd. Bijvoorbeeld; de stroom behoefte e.d., maar ook de grote van de voertuigen voor de overtocht per boot.

Bij het opvragen van deze gegevens zou ook gevraagd kunnen worden, welk soort afval een partij denkt te gaan produceren. Uiteraard kan hierop nog niet een volledig antwoord op worden gegeven, maar een verwachting hiervan is wel mogelijk.

Aan de hand van deze verwachting kan een inschatting worden gemaakt van de wijze waarop het afval moet worden ingezameld.

Stap 6 Door stap 5 is bekend wat de voornaamste afval stromen tijdens het festival zullen zijn.

Deze afvalstromen moeten op een juiste manier worden ingezameld.

Allereerst voor de productie en catering. Er moeten op alle locaties voldoende, praktische afval bakken staan. Iedereen moet makkelijk zijn afval kwijt kunnen. Het moet daarbij duidelijk en in één oogopslag te zien zijn wat in welke afvalbak moet. Vervolgens moet het afval op een goede, en efficiënte manier worden getransporteerd.

Tijdens het festival wil men snel van zijn afval af. En om te voorkomen dat het dan maar in een andere en dus verkeerde bak wordt gegooid is het belangrijk om goed oog te houden op 'volle' afvalbakken. Een volle afvalbak moet zo snel mogelijk geleegd worden.

Daarnaast moet de afvalinzameling bij de cateraars op een goede manier worden gedaan. Tijdens de piek momenten in de catering, mag het voor een cateraar geen moeite zijn, zijn afval op een juiste manier te scheiden. Dit is bijna maatwerk. Met iedere cateraar zou overlegd moeten worden op welke manier hij zijn afvalbakken wil, waar hij deze wil, en hoe de afvalinzameling voor hem/haar het beste kan gebeuren.

Daarnaast moet de afval inzameling onder bezoekers op een juiste manier gebeuren. Hierbij is signing en het op een subtiële manier sturen van het publiek erg belangrijk. De festivalbezoeker is op het festival om te genieten en te ontspannen, en wil zich dus niet continu bezigmoeten houden waar hij/zij haar afval moet achter laten. Voor een deel kan dit door de organisatie gestuurd worden. Bijvoorbeeld door voor een cateraar te kiezen die al zijn materiaal van dezelfde materie heeft. Hierdoor hoeft de bezoeker vrijwel niet na te denken, en kan waarschijnlijk alles in dezelfde afvalbak.

Daarnaast kan men het publiek ook zelf verantwoordelijk maken voor haar eigen serviesgoed, zodat er helemaal geen afvalproducten van serviesgoed zijn. Zie hiervoor paragraaf 3.4

Om deze afvalvoorzieningen goed te faciliteren, moet er een afvalteam komen. Een team wat continu in de gaten houdt of afvalbakken vol zijn. Het team zorgt ervoor dat volle bakken geleegd worden en er altijd 'voldoende capaciteit is' om het afval aan te kunnen. Dit geldt voor de publieks gebieden en voor de backstage gebieden.

Daarnaast heeft het team ook een belangrijke rol in het bewustwordingsproces. De leden van het team kunnen bijvoorbeeld tot 'afvalambassadeurs' worden gemaakt. Zij kunnen tijdens hun werk iedereen voorzien van een stukje voorlichting. Het is daarbij belangrijk dat dit niet droge maar boeiende informatie is en dat de informatie in een leuk 'jasje' wordt gestoken. Bijvoorbeeld door middel van de hoeveelheid plastic afval, om te zetten naar een hoeveelheid bankjes, of tuinmeubilair wat hiervan gemaakt kan worden. Zo krijgt de bezoeker een duidelijk beeld en het gevoel dat hij zelf 'positief' bijdraagt met zijn gedrag!

Het afval team heeft dus zowel een praktische als meer opvoedende taak in het bewustwordingsproces naar duurzaamheid van de bezoeker.

Als laatste moet de duurzame kijk van de organisatie ook vroegtijdig aan de bezoeker worden verteld en uitgelegd. Dit kan door middel van items op de website en stukjes in de nieuwsbrief.

Stap 7 Op een juiste manier verwerken van het ingezamelde afval.

Deze taak ligt voor een groot gedeelte bij de gekozen afvalverwerker. Als organisatie kun je dit proces wel bewaken door betrokken te blijven. Vraag de verwerker naar de hoeveelheden gespecificeerde afvalstromen. Wat gebeurt er vervolgens met dit afval, hoeveel proces van het afval is gerecyceld enz. Deze gegevens kunnen bijvoorbeeld in een evaluatie ook weer worden vermeld, om het gehele proces weer inzichtelijk te maken voor alle leden van de organisatie. Daarnaast heeft de organisatie een vrije keuze om een andere afvalverwerker te kiezen. De organisatie kan voor een afvalverwerker kiezen die het meest aansluit bij haar eigen gedachten en principes.

Stap 8 Het inzichtelijk maken van duurzaam afval verwerken voor zowel productie als bezoeker.

Eigenlijk is deze stap in alle vorige stappen, 1 tot en met 7, in grote lijnen al uitgezet. Het gaat erom dat de productie, de externe partijen en de bezoeker, ziet, dat het zin heeft wat zij doen. Hierbij is transparantie van de organisatie erg belangrijk. Probeer door middel van cijfers inzichtelijk te maken wat er met het afval is gebeurd. Daarnaast kan er bijvoorbeeld worden gekozen om van een bepaald deel van het afval, een functioneel product te maken, wat het jaar daarna weer direct zichtbaar is op het eiland. Zie hiervoor paragraaf 3.4

3.3 Duurzame ideeën... vragen om ontwikkelingen.

Dit zou je als titel boven dit subhoofdstuk kunnen zetten. Het stappenplan zoals in paragraaf 3.2 omschreven vraagt om ontwikkelingen en tijd, maar levert veel op indien het goed en correct wordt uitgevoerd.

Naast bovenstaand stappenplan zijn er tijdens het onderzoek ideeën en mogelijkheden ter sprake gekomen die zeer zeker duurzaam zijn, maar nog wel vragen om de nodige ontwikkelingen en onderzoek. Deze ideeën moeten gedeeld worden, om aan die ontwikkeling te komen.

Duurzaam idee 1. Het publiek koopt bij haar kaartje een 'set bestek' hierin zitten borden, kommen, glazen, bestek enz. Kortom alles wat de bezoeker nodig heeft om te kunnen eten en drinken. Deze set is eigendom van de bezoeker en de bezoeker is hier zelf verantwoordelijk voor. Over het festivalterrein verspreid zijn 'afwas plekken' waar de bezoeker zijn servies kan afwassen. Gedurende het festival maakt de bezoeker gebruik van deze set.

Het grote voordeel van dit idee is dat er in eerste instantie op veel afval bespaard kan worden. Een groot nadeel van het idee is dat er op veel plekken de mogelijkheid moet zijn tot het afwassen van de materialen. Wat betekent dat er heel, veel waterleidingen en spoelplekken moeten worden gemaakt. Dit geldt dan ook voor de locaties waar tot op heden nooit (schoon)water is aangelegd.

Duurzaam idee 2 Iedereen van het productie team krijgt zijn eigen 'mok' met zijn/haar naam erop. Iedereen is zelf verantwoordelijk voor zijn/haar mok. En gebruikt alleen deze tijdens het festival. Dit zou veel afval besparen op het gebied van plastic bekken e.d. maar ook op de kleine verpakkingen als blikken en pakjes die tot op heden altijd worden gebruikt. Deze kunnen worden vervangen door groot verpakkingen. Daarnaast maakt dit idee heel duidelijk een statement naar alle externe partijen en naar de bezoekers. Een groot nadeel van het idee is dat er op alle locaties de mogelijkheid moet zijn tot het schoonmaken van de mok.

3.4 Cradle to Cradle, afval cirkels op het eiland

Behalve dat er goed moet worden nagedacht over hoe het afval tijdens het festival kan worden ingezameld en kan worden afgeleverd aan de verwerker. Kan er ook onderzocht worden 'welk afval' op het eiland kan blijven.

Into The Great Wide Open doet dit al op kleine schaal. Veel materialen van het festival blijven bijvoorbeeld op het eiland, en worden niet steeds heen en weer gebracht. Daarnaast proberen een aantal cateraars zoveel mogelijk gebruik te maken van producten die op het eiland beschikbaar zijn.

Maar daarnaast moet er voor de toekomst ook gekeken worden of er kringlopen op het eiland te maken zijn. Waardoor het afval van het festival weer een duurzame toekomst krijgt. Of misschien wel (vanuit de Cradle to Cradle filosofie, zie voor uitleg onderzoeksdocument 1.0) als grondstof voor het festival van het jaar erop kan dienen.

Een eerste afvalstroom die tijdens het festival al gescheiden wordt, maar wellicht ook op het eiland kan blijven, is hout.

Na het festival is er veel rest hout over, Dit wordt door de gemeente Vlieland opgehaald. Hier zit vaak nog goed bruikbaar hout bij, of hout wat gebruikt kan worden om in de kachel te verstoken. Op Vlieland hebben veel bewoners een houtkachel en zij kunnen dit hout dus goed gebruiken. Met het resthout van Into The Great Wide Open zouden zij hun kachel kunnen opstoken. Het hout wat vervolgens overblijft, kan dan altijd nog door de afvalverwerker worden opgehaald. Het hout ophalen door de eilanders moet op een duidelijke, goede manier worden gecommuniceerd, en hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de lokale media. En door de bewonersbrief die aan alle eilanders wordt gestuurd.

Een tweede idee voortkomend uit de Cradle to Cradle filosofie is het idee voor een composthoop. Op dit moment wordt er op Vlieland geen GFT ingezameld. Into The Great Wide Open zou haar eigen 'composthoop' kunnen maken waar het GFT-afval van het festival naar toe kan worden gebracht. Het GFT-afval wordt omgezet tot compost. Dit compost zou kunnen dienen voor de 'Into The Great Wide Open moestuin'. Een moestuin waar producten groeien en bloeien die in de maand september rijp zijn, zodat deze gebruikt kunnen worden door de cateraars in hun keukens. Op deze manier blijft het afval op Vlieland, en dient het letterlijk weer als grondstof voor het festival in het volgende jaar.

Dit concept brengt nog wel enkele uitdagingen met zich mee. Allereerst moet dit proces door iemand geleid worden. De medewerkers van Into The Great Wide Open verblijven niet het hele jaar op Vlieland. Het zou dus gedaan moeten worden door bewoners van Vlieland. Daarnaast is er om, grotere hoeveelheden, te mogen composteren een ontheffing nodig vanuit de provincie. En moet de plek waar gecomposteerd wordt voldoen aan allerlei regelgeving. En als derde moet er een geschikte plek worden gevonden voor zowel de composthoop als de 'IGWO moestuin' op het eiland.

Slot woord

Dit laatste document, behorend bij het onderzoeksrapport 'jouw festival AFVAL, is onze GRONDSTOF' biedt enkele praktische handgrepen om duurzaam afval verwerken in te voeren tijdens Into The Great Wide Open. Als er besloten wordt dit proces in werking te zetten, zal er nog steeds veel getest en uitgezocht moeten worden. Het eerste jaar dat dit toegepast zal worden, moet dan ook gezien als testjaar. Daarna zal goed geëvalueerd moeten worden en moeten de voor-en nadelen tegen elkaar afgewogen worden.

Toch biedt het onderzoeksrapport en bijbehorend management product hopelijk voor Into The Great Wide Open voldoende handvaten om met dit onderwerp aan de slag te gaan.